

DELAVSKA ENOTNOST

ZAVAROVALNICA SAVA

Centrala: LJUBLJANA, MIKLOŠIČEVA CESTA 19/1
Poslovne enote: CELJE, ČAKOVEC, JESENICE, KOPER, KOPRIVNICA, KRANJ, KRŠKO, MARIBOR, MENGEŠ, MURSKA SOBOTA, NOVA GORICA, NOVO MESTO, POSTOJNA, TRBOVLJE in LJUBLJANA s poslovalnicama Zagreb in Rijeka

GRE RES ZA SPOR?

Informacija o stališčih republiškega sveta Zveze sindikatov Slovenije o začasnih ukrepih pri določanju sredstev za izplačevanje osebnih dohodkov v letu 1971

V prvih januarskih številkah je nekaj jugoslovanskih časopisov zabeležilo neenotno stališče sveta Zveze sindikatov Jugoslavije in republiškega sveta Zveze sindikatov Slovenije glede zveznega zakona o začasnem omejevanju porasta osebnih dohodkov. Nekateri komentari izražajo tudi mnenje, da to jabolko spora ruši enotnost sindikalne organizacije in da izjave članov

republiškega sveta Zveze sindikatov Slovenije o tem zakonu ne temelje na trdnih osnovah.

Ne spuščamo se v oceno opisovanja različnosti stališč o vplivu osebnih dohodkov na inflacijo, želimo pa vendar opozoriti, da je v slovenskih sindikatih dosežena enotnost o tem vprašanju. K temu enotnemu stališču so pripomogle tudi ekonomska teorija in dosedanje

raziskave o mehanizmu jugoslovanskega gospodarskega sistema. Če se osebnim dohodkom že oporeka vloga izključnega ali pretežnega dejavnika inflacije, pa v slovenskih sindikatih nismo zastopali tistih mnenj, češ da osebni dohodki niso med povzročitelji inflacije. Sklepi zadnje seje predsedstva repu-

(Nadaljevanje na 2. strani)

V OKVIRU

Vse kaže, da bomo že v bližnji prihodnosti krenili z mrtve točke, kar zadeva družbeno usmerjanje delitve dohodka in osebnih dohodkov. Prve obravnave osnutka zakona o samoupravnem sporazumevanju in družbenem dogovarjanju o merilih za usmerjanje delitve dohodka in osebnih dohodkov namreč razkrivajo, da smo tokrat dosegli bistven premik v primerjavi s prvimi poskusi na tem področju.

Tudi sindikati so že rekli svoj „da“ in k osnutku zakona dodali nekaj svojih pripomb. In vse kaže, da zakona ne bo potrebno sprejemati „po dolgi poti“ ter da bo republiški izvršni svet sedanji osnutek predložil skupščini kot predlog zakona.

Predlagani osnutek zakona pa pripisuje sindikatom izredno pomembno, lahko bi rekli celo odlično vlogo v družbenem usmerjanju delitve in pri samoupravnem sporazumevanju. Po določilih tega zakona postaja sindikat tisti dejavnik, ki je po svoji družbeno-politični funkciji še posebej poklican, da se uveljavi samoupravno sporazumevanje kot temeljna metoda čn oblika za usklajevanje razmerij tako v delitvi dohodka kot tudi osebnih dohodkov. Osnutek zakona sindikatom ne priznava samo vloge udeleženca v procesu dogovarjanja, temveč povezuje veljavnost samoupravnih sporazumov s poprejšnjim soglasjem pristojnega sindikalnega organa.

Novi vloga sindikatov

Lahko bi torej govorili o tem, da sindikati v tem primeru dobivajo pravico veta. In lahko bi rekli, da je vloga sindikatov v samoupravnem sporazumevanju in dogovarjanju na področju delitve izrazito soustvarjalna. S tem zakonom namreč dobivajo sindikati vlogo nekakšnega družbenega katalizatorja v procesu zblizevanja osebnih in kolektivnih interesov – vsaj kar zadeva delitev – med interesi ožjih interesnih skupin in širše družbene skupnosti.

Tako torej lahko rečemo, da se bo z novim zakonom o družbenem usmerjanju delitve in o samoupravnem sporazumevanju bistveno prevrednotila družbeno-politična funkcija sindikatov. S stališča članstva postaja vloga sindikatov veliko bolj oprijemljiva, veliko bolj opredmetena in nič manj odločilna, kot to velja za vlogo sindikatov v zahodnem svetu pri sklepanju kolektivnih pogodb in v mezdnem gibanju nasploh – pa čeprav je z idejnega in družbeno-političnega stališča povsem drugačna. S stališča družbe pa sindikati s tem zakonom sprejemajo nase odgovornost za razreševanje konfliktov, ki izhajajo iz različnih interesov, za usmerjanje in razvijanje interesov, za neposredno oblikovanje družbeno-političnega razporeditve v delavskem razredu.

Na to poslanstvo pa se velja pripraviti že zdaj. Tako, da bomo v prihodnjih tednih temeljito proučili sedanja razmerja in odnose v delitvi, proučili interese in konflikte, da bi pač tedaj, ko bo zakon stopil v veljavo, vedeli, kaj in kako usmerjati. In se nekaj velja poudariti: gre za nalogo, ki jo bo treba z vso resnostjo in temeljitostjo opraviti na vseh ravneh – v delovnih organizacijah, znotraj posameznih dejavnosti, panog, v občinah, na širših področjih in v republiki.

Zahtevno – toda neizogibno delo!

S. B.

DELAVSKA ENOTNOST

16. JANUARJA 1971 — ŠT. 2 — L. XXVIII

Lutkarji — motiv iz osnovne šole v Senovem

Foto: A. Agnič

NAŠI DELAVCI V TUJINI

BOLJŠI STIKI Z DOMOVINO

Ob akciji sindikatov med novoletnim dopustom naših »zdomarjev« v domačem kraju

Predsedstvo RS ZSS sicer še ni razpravljalo o uspehu prizadevanj naših organizacij v zvezi s prihodom naših »zdomarjev« na obisk v domovino med novoletnimi prazniki, vendar pa vse kaže, da priprave za njihov sprejem niso bile zaman. Naj-

manj, kar bi o tem lahko rekli, je to, da so se stvari začele spreminjati na bolje – in to ne samo načelno, temveč tudi konkretno.

Ko je na eni svojih zadnjih sej v minulemu letu razpravljalo o tem vprašanju, je predsedstvo slovenskih sindikatov upoštevalo dve dejstvi. Prvič, da bo prišlo to pot na obisk v domovino več naših delavcev, ki so na začasnem delu v tujini, kot kdaj doslej in drugič, da hkrati doma vse bolj čutimo potrebo, da se ti delavci čimprej vrnejo domov. Pri tem pa je predsedstvo ostalo na realnih tleh in

poudarilo potrebo, da te obiske izkoristimo za ugotavljanja dejanskih možnosti našega gospodarstva za zaposlitev teh delavcev – in seveda tudi za ugotavljanje pogojev, pod katerimi so se ti delavci pripravljene vrniti domov. Temu namenu so bili posvečeni sestanki, ki so jih občinski sindikalni sveti organizirali s temi delavci v sodelovanju s predstavniki zavodov za zaposlovanje in socialno zavarovanje, Socialistične zveze, Izseljenske matice in drugih dejavnikov – carine, bank, občinskih skupščin, delovnih organizacij

itd. Prisostvovali so jim torej predstavniki organizacij, ki so lahko tehtno odgovarjali na najrazličnejša vprašanja naših delavcev v tujini in prav zato tudi lahko rečemo, da so ti sestanki v veliki meri izpolnili svoj namen.

Vseh skupaj je teh sestankov bilo 25, in to v času med 27. decembrom in 5. januarjem, skoraj vseh so se udeležili tudi predstavniki RS ZSS. Niso bili povsod enako dobro organizirani, pa tudi udeležba ni bila povsod zadovoljiva, vendar pa ne

glede na to označujejo vse nekatere skupne značilnosti.

Za razliko od prejšnjih let, ko so bila na podobnih sestankih z našimi delavci v ospredju vprašanja, povezana z njihovimi pravicami in dolžnostmi v državah, kjer so začasno na delu, tokrat ni bilo tako. Pokazalo se je, da so mednarodni sporazumi, ki jih je naša država sklenila z državami, ki zaposlujejo največ naših delavcev, že znatno pomagali uveljaviti njihove pravice. To je nedvomno

(Nadaljevanje na 2. strani)

LJUBLJANA, 12. – V domu sindikatov so se sestali predsedniki občinskih in medobčinskih odborov ter republiških konferenc osnovnih organizacij sindikata delavcev družbenih dejavnosti Slovenije. Republiški odbor jim je pripravil izčrpano informacijo o instrumentih za financiranje družbenih dejavnosti v letu 1971 in predlog občinskih ter medobčinskih odborov sindikata delavcev družbenih dejavnosti. Razen tega so se na posvetovanju tudi dogovorili o organizaciji razprav o osnutku načrta dolgoročnega razvoja Slovenije ter o pripravah na drugi kongres samoupravljavcev Jugoslavije. Na posvetu, na katerem so izmenjali mnenja in se dogovorili za delo vnaprej, so razpravljali tudi o ustanovitvi kulturnih skupnosti.

LJUBLJANA

GLAVNO DELO ŠE PRIDE

Na seji predsedstva republiškega odbora sindikata delavcev storitvenih dejavnosti Slovenije so člani obravnavali osnutek zakona o samoupravnem sporazumevanju in družbenem dogovarjanju o merilih za usmerjanje delitve dohodka in osebnih dohodkov.

V zvezi s tem so člani predsedstva ocenili, da so dveletna prizadevanja slovenskih sindikatov, da bi končno naredili red na področju usmerjanja delitve dohodka in osebnih dohodkov, le kronana z uspehom, ki se kaže v predlaganem osnutku omenjenega zakona. Kot je pojasnil na seji podpredsednik slovenskih sindikatov Jože Globačnik, so se o nujnosti takega zakona izrekli tudi delavci v nedavno izvedeni mnenjski anketi, ko je 61 % anketiranih delavcev odgovorilo, da je nujno potrebno družbeno in samoupravno sporazumevanje na področju delitve. Delavci in sindikalna organizacija prav v zakonu o usmerjanju delitve dohodka in osebnih dohodkov vidijo nekakšen generalni mehanizem za uveljavljanje družbenega in samoupravnega sporazumevanja na tem področju. Ta zakon pa bo seveda le usmerjevalec, kako naj bi v prihodnje uredili delitve dohodka in osebnih dohodkov. Glavno delo slovenske sindikate kot enega izmed treh podpisnikov družbenih dogovorov torej še čaka v naslednjem obdobju, ko bo zakon sprejet.

M. Ž.

NA LINIJI
323-554

SLOVENJ GRADEC:

Aprila bodo na konferenci slovenjgradskih sindikatov razpravljali o delitvi dohodka in osebnih dohodkov, in sicer na osnovi analize, ki jo pripravljajo ekonomisti iz Ekonomske srednje šole Slovenj Gradec. S posebno anketo, ki bo zajela 400 zaposlenih oziroma 10 %, bodo skušali ugotoviti, kakšen je življenjski standard delavcev v Mislinjski dolini.

(an)

VELENJE:

Na zadnji seji je plenum Občinskega sindikalnega sveta Velenje razpravljalo o materialnem standardu zaposlenih. Sklenjeno je bilo, da morajo najpozneje s 1. julijem 1971 v vseh delovnih organizacijah uveljaviti najnižji možni osebni dohodek zaposlenih v višini 900 dinarjev, v sklade za rekreacijo pa naj bi delovne organizacije vplačevale najmanj po 300 dinarjev na zaposlenega.

(vs)

BOLJŠI STIKI Z DOMOVINO

(Nadaljevanje s 1. strani)

glavni vzrok, da so ta vprašanja odstopila svoje mesto drugim – tistim vprašanjem, ki so povezana z vrnitvijo v domovino.

Ponovno se je pokazalo, da višina zaslužkov pri nas ni tisto, kar v zvezi z vrnitvijo domov najbolj želi naše „zdomarje“. Najbolj jih skrbijo možnost trajne zaposlitve in pogoji zaposlitve, med katere vsekakor sodi tudi stanovanje. To pa so vprašanja, ki še zdaleč niso enostavna.

Dejstvo je, da mnogim našim podjetjem primanjkuje delavcev, še posebej kvalificiranih, med slovenskimi delavci v tujini pa prevladujejo prav kvalificirani delavci. Pa vendar tudi ti delavci pogosto dolgo čakajo na zaposlitev, ko se vrnejo domov. Temu niso krivi samo naši togi predpisi o zaposlovanju niti počasnost pristojnih služb v podjetjih pri odgovarjanju na ponudbe za zaposlitev, temveč pogosto tudi nekaj drugega. To „drugo“ pa je odnos do delavcev, ki se vrnejo iz inozemstva, saj je marsikje vse prej kot tovariški. Značilno za ta odnos je tudi dejstvo, da se predstavniki delovnih organizacij, ki jim primanjkuje delavcev, teh sestankov še zdaleč niso udeležili v takšnem številu, kot bi to bilo pričakovati.

Bolje kaže glede urejanja težav, ki so jih naši delavci imeli s carino. Nekatere izboljšave so tako rekoč pred duri. Gre predvsem za olajšave pri uvozu različnih predmetov in aparatov za gospodinjstva pa tudi strojev

za obrt in kmetijstvo. Na sestankih pa se je pokazalo, da v marsikateri občini še vedno nimajo trdnega koncepta v zvezi z zasebno obrtjo, da na to obrt še vedno gledajo z nekakšnim nezaupanjem, čeprav lahko zagotovi nova delovna mesta in okrepi terciarne dejavnosti. Dokler pa bo tako, ne moremo pričakovati, da bi naši delavci vlagali v tujini težko pridobljeni denar v nakup strojev, ki bi jim doma zagotovili obrtniško existenco.

Mnogo je seveda na teh sestankih bilo tudi vprašanj v zvezi z ureditvijo stanovanjskega problema: kako je z lokacijami, kako je z gradbenimi dovoljenji, z zbiranjem sredstev za gradnjo stanovanj itd. Naše delavce je zanimalo tudi to, kako je s priznanjem kvalifikacij, ki so si jih pridobili v tujini, kako je... Pa kaj bi naštevali: zanimalo jih je vse tisto, kar je pomembno za njihovo vrnitev v domovino.

Delavci, ki so prisostvovali tem sestankom, so večinoma v tujini že več kot dve leti; bliža se torej čas, ko bi se radi vrnili domov. Zato so toliko topleje pozdravili akcijo med njihovim obiskom v domačem kraju, ki jim je omogočila vpogled v realne možnosti za vrnitev. Že na meji so dobili v roke mnogo informativnega gradiva, pa tudi pozneje so se lahko prepričali, da jih nismo pozabili in da računamo nanje. Zato so toplo pozdravili skrb, ki jim je bila izkazana – željo, da ostane trajna in sistematična.

MILAN POGAČNIK

VELENJE

NEDELAVNI PODODBORI

• Na občnih zbiorih sindikata v samostojnih organizacijah združenega dela Rudnika lignita Velenje so dokaj ugodno ocenili dejavnost sindikalne organizacije velenjskih rudarjev. Vendar pa so člani opozorili – tako kot že nekajkrat prej, da sindikalni pododbori ne delajo najbolje. Zato so se zavzeli za reorganizacijo sindikalne organizacije. Rudniški odbor sindikata je predlagal, naj bi sindikalne pododbore odpravili, namesto tega pa razširili izvršne odbore sindikata v samostojnih organizacijah združenega dela, tako da bi bila v njih zastopana vsa področja dejavnosti posamezne enote. V Rudniku lignita Velenje menijo, da bodo na ta način še bolj razmahnilo delo sindikalne organizacije.

(vs)

GORNJA RADGONA

UGOTOVITVE ANKETE

O anketi, ki so jo lani na pobudo občinskega sindikalnega sveta Gornja Radgona opravili v vseh delovnih organizacijah ter o podatkih, ki jih je le-ta dala glede osebnih dohodkov zaposlenih, so pred kratkim razpravljali tudi na občinskem sindikalnem svetu. V času, ki ga je zajela anketa, to je v prvih devetih mesecih minulega leta, kar 10 % delavcev, to je več kot 400, ni imelo niti 700 dinarjev povprečnega osebnega dohodka na mesec. Več kot 700 zaposlenih pa je imelo osebne dohodke manjše od 800 dinarjev na mesec. Občinski sindikalni svet je sklenil, da bo okrepljen akcijo, ki je v skladu s stališči slovenskih sindikatov, naj bi osebni dohodki zaposlenih ne bili nižji kot 800 dinarjev.

F. K.

ODPRAVLJENI SO »SLABI KONTAKTI«

Kaže, da so dozorele priprave za integracijo podjetij za distribucijo električne energije v naši republiki

Malodane tri leta trajajoče razprave o integraciji petih podjetij za distribucijo električne energije, kolikor jih obstaja v naši republiki, se zdaj – vsaj kaže tako – približujejo uspešnemu koncu. Na razširjeni seji

iniciativnega odbora sindikata za integracijo tovrstnih podjetij v združeno podjetje slovenske elektro-distribucije smo namreč v sredo lahko slišali, da delavski sveti vseh petih podjetij načelno sprejemajo osnutek pogodbe o združitvi in da bodo v najkrajšem času začeli s pripravami za razpis referendumov, na katerem naj bi 4000 delavcev slovenske elektro-distribucije tudi potrdilo zamisel o združitvi.

Na sestanku so se zelo natančno pogovorili tudi o „voz-nem redu“ priprav za integracijo. Tako naj bi Poslovno združenje podjetij za distribucijo električne energije in iniciativni

odbor sindikata do konca februarja pripravila tako imenovano „zeleno knjigo“, ki bi članom kolektivov posredovala vse odgovore v zvezi z nameravano integracijo. Do 15. marca letos naj bi delavski sveti vseh petih podjetij sprejeli sklepe o razpisu referendumov in imenovali svoje člane v komisijo za izvedbo referendumov. Referendum naj bi bil predvidoma še pred koncem letošnjega aprila, orientacijski datum pa je 16. aprila. Če se bodo kolektivi izrekli za združitve, naj bi združeno podjetje slovenske elektrodistribucije začelo s prvim julijem letos.

-mg

Pravna posvetovalnica DE

VPRAŠANJE: Na delovnem mestu kurjača parnih kotlov sem zaposlen že 15 let. Pri kotlih na ročno kurjenje sem delal 10 let, 5 let pa na delovnem mestu kurjača za polavtomatsko mazutno kurjenje.

Ali imam pravico delati tudi vnaprej na delovnem mestu kurjača za polavtomatsko mazutno kurjenje?

R. J. – SLOVENJ GRADEC

ODGOVOR: Pravilnik o strokovni izobrazbi in o drugih pogojih za opravljanje dela v delovnih organizacijah, ki imajo elektroenergetske kotelske in druge energetske naprave in tlačne posode (Uradni list SFRJ, št. 67/1964) določa, kdo lahko opravlja delo upravljavca parnih kotlov z mehaniziranim kurjenjem.

Po določenih tega pravilnika sme to delo opravljati:

1. delavec s strokovno stopnjo kvalificiranega strojnega ključavničarja, kovnostrugarja, kotlarja ali kovača, ki po 3-letni praksi v proizvodnji ali pri popravilih kotlov oziroma pri upravljanju kotlov pod nadzorstvom – od tega najmanj eno leto pri upravljanju kotlov z mehaniziranim kurjenjem – opravi ustrezni strokovni izpit;
2. delavec s strokovno stopnjo kvalificiranega delavca – elektrogosposarska šola strojne smeri – ki po enoletni praksi pri upravljanju parnih kotlov z mehaniziranim kurjenjem pod nadzorstvom napravi ustrezni strokovni izpit.
3. Delavec s strokovno stopnjo visoko kvalificiranega delavca – šola za visoko kvalificirane delavce energetske smeri – ki je pod nadzorstvom eno leto praktično upravljal parne kotle z mehaniziranim kurjenjem.
4. Upravljavec parnega kotla z ročnim kurjenjem, ki ima strokovno stopnjo kvalificiranega kotlarja, ključavničarja, strojnega ključavničarja, kovnostrugarja ali kovača in po enoletni praksi pri upravljanju kotlov z mehaniziranim kurjenjem pod nadzorstvom opravi ustrezni strokovni izpit.

V SR Sloveniji obstaja komisija društva elektroenergetikov, ki med drugim izdaja tudi spričevala o strokovnosti po opravljeni določeni praksi na teh delih.

J. TRAJČEV

VPRAŠANJE: V obrazcu ER-28 Zavod za socialno zavarovanje je napisano, da ima zavarovanec pravico do nadomestila osebnega dohodka v višini 100 % osnove... ker je vojaški vojni – mirovni invalid itd. Zanima me, ali

GRE RES ZA SPOR?

(Nadaljevanje s 1. strani)

bliškega sveta Zveze sindikatov Slovenije jasno govore o tem, da imajo sedanja delitvena ne-skladja določen vpliv – zlasti pri sedanjem načinu financiranja skupnih in splošnih potreb – tudi na splošno raven cen.

Zadnja, še neobjavljena anketa centra RS ZSS za raziskovanje javnega mnenja je vsebovala tudi vprašanje, ali bi bilo treba „zamrzniti“ tudi osebne dohodke v delovnih organizacijah; 61 % delavcev je odgovorilo pritrdilno, vendar jih je 59 % mnenja, da je osebne dohodke treba zamrzniti samo v delovnih organizacijah ali pa nogah z visokimi osebnimi dohodki. Takšen visok odstotek enotnosti, zlasti še pri razmeroma velikem deležu (19 %) tistih, ki na to vprašanje niso vedeli odgovora, potrjuje poleg spoznanj ekonomske teorije in njenih raziskav pravilnost osnov za oblikovanje političnih stališč slovenskih sindikatov na področju urejanja delitve osebnih dohodkov.

Restriktivnim ukrepom z dne 29. oktobra minulega leta so se kmalu pridružili pisani in nepisani predlogi o zamrznitvi osebnih dohodkov. Slovenski sindikati so na seji predsedstva sveta Zveze sindikatov Jugoslavije nasprotovali linearnemu zamrznitvi osebnih dohodkov in menili, da dobiva v nestabilnem ekonomskem položaju osebni dohodek, žal, vedno bolj politične in socialne elemente. Plenum republiškega sveta Zveze sindikatov Slovenije je tudi odklonil zamrzovanje osebnih dohodkov. Izrekel pa se je za to, da bi federacija naložila republikam, da do določenega roka pripravijo ukrepe za učinkovito usmerjanje v skladu s temeljnimi zakoni o ugotavljanju in delitvi dohodka in osebnih dohodkov v delovnih organizacijah.

Poslanci so 29. decembra izglasovali vladin predlog o omejevanju rasti osebnih dohodkov. Ali so s tem ignorirali delavski razred in sindikate?

V slovenskih sindikatih ocenjujejo, da vsebina – drugo je postopek sprejemanja omenjenega zakona – ne nasprotuje odklonilnemu stališču sindikatov o linearni, administrativni zamrznitvi osebnih dohodkov. Menimo, da bi ga naši delavci v približno taki obliki, kot je bil sprejet, zlasti pa še ob upoštevanju republiških specifičnosti in začasnem delovanju – podprli v še večjem številu, kot je

pokazala anketa. Nadalje menimo, da je ost zakon napeljena proti ekscesnim primerom, ki so po ekonomskih raziskavah nosilci demonstracijskega efekta in večanja razpona med rasto globalne družbene produktivnosti dela in rastjo nominalnih osebnih dohodkov.

Takšno spoznanje je prišlo do izraza tudi v objavljenih stališčih republiškega sveta Zveze sindikatov Slovenije dan po sprejemu zakona.

Menimo, da zakon, ki predlaga republiškimi ali pokrajinskimi zakoni, da v skladu z ekonomsko upravičenostjo dovolijo posameznim grupacijam oziroma delovnim organizacijam povečanje osebnih dohodkov tudi za več kot 11 %, ni more biti jabolko spora okrog različnega stališča republiškega sveta Zveze sindikatov Slovenije in sveta Zveze sindikatov Jugoslavije. Če je zakon v praktični uporabi časovno in teritorialno specifičen po republikah, ni potrebna soglasnost na ravni sveta Zveze sindikatov Jugoslavije. Takšna soglasnost je bila opravičljiva – in če hočete tudi obvezna – za stališča okrog linearnega zamrzovanja osebnih dohodkov. Pri tem zakonu, začasno veljavnostjo, pa splošno gre za zamrzovanje osebnih dohodkov. To lahko vidimo vsakdo, ki pozna vsebino zakona.

Strinjamo pa se z ugotovitvijo, da kot sindikat nismo bili zadostni meri pobudniki samoupravnega in družbenega dogovarjanja in da ne smemo samokritizirati drugih, ne da bi bili kritični do samega sebe. Pridružujemo se stališčem sveta Zveze sindikatov Jugoslavije, da čim prej pripravimo in sprejmemo zakon predvidenih sprememb v gospodarskem instrumentariju – tudi ustrezne rešitve v politiki delitve dohodka in osebnih dohodkov.

SLUŽBA RS ZSS ZA INFORMIRANJE

ribnica

PRODAJA
POLKNA
VRATA
OKNA
NA KREDIT

Š. L. – LJUBLJANA

KUPON DE — Pravna posvetovalnica

PO STOPINJAH PRIPOROČILA SINDIKATOV O NAJMANJŠEM ZASLUŽKU 800 DINARJEV ZA NORMALNO DELO V REDNEM DELOVNEM ČASU

PRI ITALIJANSKIH SINDIKATIH

Maribor: tik pred zdajci

Iz izjave SLAVKA OŽBOLTA, predsednika mariborskih sindikatov: »Marca lani je manj kot 800 dinarjev prejelo 12% zaposlenih v naši občini, v septembru pa še 8%. Ne morem povedati, koliko jih je bilo ob koncu leta, trdim pa, da ob polletju letos praviloma nihče ne bi smel zaslužiti manj, kot zahtevajo sindikati. V zvezi z našo akcijo za zagotovitev najmanjšega zaslužka 800 din pa se je dogajalo še nekaj več. Nihče nam ni očital, da se gremo 'kruhoborce', ampak so naše zahteve tudi vodilni delavci v kolektivih razumeli kot zahtevo po vsesplošnem izboljšanju gospodarjenja in povečanju poslovnih učinkov, rezultat česar pa naj bodo tudi višji osebni dohodki.«

Nemara se dosti bolj kot za druge „stare“ industrijske centre je za Maribor in mariborsko občino kot celoto značilna visoka stopnja izrabljenosti osnovnih sredstev z ene ter dokaj neugodna struktura gospodarstva z druge strani. Ena izmed posledic takšnih razmer, ki jih kljub vsem naporom še niso uspeli sanirati, je tudi višina osebnih dohodkov, po katerih mariborska občina zaostaja za republiškim poprečjem. Upošteva se navedena in še neka druga dejstva se mariborski sindikati niso znašli pred lahko nalogo, ko so tudi sami potrdili sklep konference slovenskih sindikatov, naj bi v delovnih organizacijah njihove občine – upošteva se celotno tekočino in obutveno industrijo ter kmetijske organizacije – osebni dohodki začeli pri 800 dinarjih mesečno.

O tem, kaj so v mariborskih sindikatih storili, da bi tudi dosegli ta cilj, smo se pogovarjali s predsednikom občinskega sindikalnega sveta Slavkom Ožboltom.

Kaj vse je pomenilo spodbudo, oporo in moralno moč?

Na začetku minulega leta, ko so se začele razprave o osnutku dokumenta o političnih ciljih in nalogah slovenskih sindikatov, smo se v mariborskih sindikatih zavzemali za najmanjše zaslužke med 600 in 700 din mesečno, je pojasnil Slavko Ožbolt. „Glede na višino življenjskih stroškov bi seveda tudi na našem območju osebni dohodki vsekakor morali biti višji. Ob takšni strukturi gospodarstva, ko jo imamo pri nas, ob visoki stopnji izrabljenosti osnovnih sredstev pa si takšnih zahtev niti nismo upali zastavljati. Ko je konferenca slovenskih sindikatov zavzela stališče o najmanjšem zaslužku 800 din, je tudi pri nas prevladovalo mišljenje, da pravzaprav lahko samo koristi, če takšno stališče sprejmemo kot nalogo, kot naš

cilj. Da pa bi konkretno vedeli, kje in kako naj to našo obveznost začnemo najprej izpolnjevati, so naše strokovne službe izdelale posebno analizo. Iz nje v bistvu izhaja naslednja misel: v marcu 1970 leta je v naši občini manj kot 800 dinarjev zaslužilo kakih 12% zaposlenih. Glede na precejšnjo konjunkturo so mnogi kolektivi začeli skrbeti tudi za izboljševanje osebnih dohodkov. Če bi sindikat sprejel načelno stališče, naj osebni dohodek ne glede na panogo gospodarjenja znaša najmanj 800 dinarjev, bi takšno stališče pomenilo tudi obveznost osnovnih organizacij, da v svojih kolektivih zahtevajo, naj se vodstva in samoupravni organi še posebej zavzemajo za izboljševanje gospodarjenja na vseh ravneh, skratka za izboljševanje poslovnih in delovnih učinkov. Rezultat tega pa naj

bodo višji zaslužki, ki naj bi praviloma za normalno delo v rednem delovnem času začenjali pri 800 dinarjih.

Lahko rečem, da je konferenca mariborskih sindikatov septembra lani v bistvu pritrdila takšnemu stališču. S tem so osnovne organizacije sindikata dobile veliko spodbudo, oporo, moralno moč in tudi družbeno pomoč, da so pri konkretnih akcijah v svojih kolektivih postale bolj vztrajne in da so v načelu zavračale tezo, da se sindikat zavzema za „neuresničljive“ cilje. Z druge strani pa je spet res, da se ni uresničila naša bojazan, da nam bodo očitali „kruhoborstvo“ in „lov za plačami“ ne glede na poslovne učinke konkretnih kolektivov. Prav nasprotno: tudi vodilni delavci v podjetjih so našo zahtevo po zagotovitvi najmanjših zaslužkov 800 din razumeli tako, kot smo jo definirali v sindikatih: boriti se moramo za boljše rezultate, da bi lahko izboljševali tudi osebne dohodke.

Če se zdaj ozrem nazaj in poskušam ugotoviti, kaj smo pravzaprav dosegli, bi lahko rekel naslednje: med 70.000 zaposlenimi je septembra lani manj kot 800 din prejelo še kakih 8% delavcev. Do konca leta so se razmere še izboljšale. Žal ne morem konkretno povedati, koliko naših delavcev je tedaj prejelo manj, kot zahtevamo v sindikatih. Rečem pa lahko, da ob polletju letos praviloma nihče ne bi smel v normalnem

delovnem času zaslužiti manj kot 800 dinarjev.

Po besedah Slavka Ožbolta se v zvezi z uresničevanjem priporočila o zagotovitvi najmanjšega zaslužka 800 dinarjev srečujejo z največjimi težavami v kmetijskih organizacijah in v zdravstvu, kjer so „kritični“ zaslužki pomožnega osebja. Rešitve se že nakazujejo tudi v teh dveh dejavnostih. Povsod drugod pa so tako rekoč tik pred zdajci, da bi na osnovi spremenjenih pravilnikov o delitvi osebnih dohodkov zagotovili delavcem takšne zaslužke, ki začenjajo pri 800 dinarjih.

„Sicer pa naj za zaključek povem,“ je dejal predsednik mariborskih sindikatov, „da se je na našem območju zgodilo še nekaj. Ob izboljševanju dohodkov najslabše nagrajene kategorije zaposlenih so malodane povsod začeli bolj vrednotiti tudi delo kvalificiranih delavcev in strokovnjakov. Pri tem pa ne mislim strokovnjakov z diplomom, ampak tiste izmed njih, ki dejansko lahko pokažejo rezultate svojega dela. Nemara prav zavoljo tega na našem območju ni bilo primerov izplačevanja neupravičeno visokih osebnih dohodkov.“

MILAN GOVEKAR

Ob koncu minulega leta se je mudila v gosteh pri pokrajinskem vodstvu CGIL v Bologni delegacija mestnega sveta Zveze sindikatov Ljubljana. Na željo ljubljanskih sindikalnih delavcev je program bivanja zajemal razgovor o nekaterih izkušnjah italijanskih sindikatov, ki so lahko zanimive tudi za naša prizadevanja. Le-tom posvečamo nekaj nadaljnjih sestavkov.

O gradnji socialnih stanovanj

Italija je leta 1962 sprejela zakon o stanovanjskem gospodarstvu, po katerem morajo vsa mesta z več kot 50.000 prebivalci določiti z urbanističnimi načrti lokacije za gradnjo socialnih stanovanj. Po tem zakonu je država odobrila tudi posojila za adaptacijo starih stanovanj, in to za dobo 45 let s 4% obrestno mero. Z zakonom je urejeno, da dobijo kmetje za individualno gradnjo posojila v višini 50%. Odkupna cena zemljišč za gradnjo socialnih stanovanj v tako imenovanih carejih pa sme znašati največ 50% tržne vrednosti. Območja za gradnjo tovrstnih stanovanj določi občinski svet.

Financiranje gradnje najemnih stanovanj za delavce poteka po srednjeročnih načrtih. V obdobju zadnjih desetih let so tako v Bologni investirali 10 milijard lir za gradnjo socialnih stanovanj. Naj pa kar takoj dodamo, da je to izredno malo za mesto, ki šteje kakih 500.000 prebivalcev.

Zaradi splošnega naraščanja cen in še posebej gradbenih storitev so cene stanovanj naraščale letno za kakih 7%. Tako je v letu 1965 znašala cena stanovanjskega bloka s šestimi stanovanji po 80 kv. m 28 milijonov lir, letos pa je veljala gradnja enakega stanovanjskega objekta 38 milijonov lir. Pri tem naj tudi opozorimo, da velja ta cena za klasično gradnjo in da so zajeti v njej tudi stroški za ureditev okolice.

Najemnine za stanovanja

so precej visoke. Na podeželju, kjer niso uveljavili ekonomskih najemnin, znašajo le-te za stanovanje z 80 kv. m od 15.000 do 18.000 lir na mesec, v mestu pa od 23.000 do 25.000 lir. V tej ceni pa so zajete tudi usluge ogrevanja, uporaba dvigala in garaže.

Ob ogledu enega izmed carejev smo se prepričali, da so stanovanja kvalitetno zgrajena, okolica pa estetsko urejena. Večina stanovanj je v blokih s štirimi do šestimi stanovanji. V poprečju znaša površina enega stanovanja kakih 80 kv. m. Vsa stanovanja so centralno ogrevana in se po zunanosti ter po kvaliteti izdelave in estetskem videzu v ničemer ne razlikujejo od tistih stanovanj, ki jih grade privatne družbe in v katerih so najemnine za 3- do 4-krat višje.

Uspehi, ki so jih dosegli v Italiji na področju gradnje tako imenovanih socialnih stanovanj, so brez dvoma posledica načrtnega dela. To potrjuje tudi dejstvo, da imajo v vseh večjih mestih posebne institute za gradnjo socialnih stanovanj, ki jih financira država. Na institutu v Bologni so nam povedali, da se ukvarjajo s srednjeročnim planiranjem stanovanjske gradnje za delavce, z urbanistično dokumentacijo, s projektiranjem tipskih stanovanj, z opremo in odkupom zemljišč ter s sklepanjem pogodb z izvajalci gradbenih del. Tako je celotna dejavnost v zvezi z gradnjo socialnih stanovanj skoncentrirana v institutu. Na njegovo delo pa odločilno vplivajo sindikati.

FRANCE SLADIČ

KAKO UČINKOVITO OBVEŠČATI SAMOUPRAVLJAVCE

ZAKAJ SPLOH TOLIKO BESED O OBVEŠČANJU

Jesenska serija sestavkov o glasilih delovnih organizacij v Sloveniji je vzbudila med širšim krogom bralcev „Delavske enotnosti“ znatno zanimanje. Med v pismih ali po telefonu zastavljenimi vprašanji so bila tudi taka, ki zadevajo vprašanja širšega in bolj celovitega obveščanja zaposlenih v delovni skupnosti. Da bi tudi naš časnik pripomogel urejati nejasnosti o tej pomembni tematiki, da bi nudil tudi možne praktične rešitve za bolj učinkovito obveščanje samoupravljalcev, bomo v nekaj nadaljevanjih objavljali sestavke na to temo.

V uvodnih mislih v knjigo „Kako informirati samoupravljalce“ je magister sociologije Bogdan Kavčič med drugim zapisal tudi tole: „... Da bi v delovnih organizacijah povečali informiranost delavcev, mora biti prisotno hotenje odločujočih posameznikov in

organov, prav tako pa tudi znanje, kako organizirati in uresničevati informacije. Znanje pa pride v poštev šele, ko je prisotna resnična želja, da bi člani delovnega kolektiva več vedeli o vsem, kar se v kolektivu dogaja in da bi na ta način v večjem obsegu in bolj kvalificirano sodelovali pri poslovanju delovne organizacije in pri urejanju notranjih odnosov... Temeljit odgovor na oba postavljena problema daje prav pričujoča knjiga! Tistim, ki bodo želeli organizirati informiranje, odgovarja na vprašanje kako, tistim, ki dvomijo v potrebnost sistematičnega informiranja, pa odgovarja na vprašanje zakaj...!“

In prav take misli so vodile avtorja sestavkov o učinkovitem obveščanju samoupravljalcev, ko se je odločil prirediti, osvežiti in aktualizirati iz te svoje knjige najbolj uporabna poglavja...

zajoči se nevarnosti, o najdiščih hrane, o potrebi po skupnem delu oziroma premagovanju preprek in ovir itd., pa je omogočil, da je človek lahko začel vse hitreje in vse bolj odločno podpreti naravo svojim potrebam.

Sicer še preprostimi in pomensko še dokaj neizoblikovanimi besedami je človek tako v davni preteklosti začel sprožati prve procese sodelovanja. Človekova potreba po sporočanju svojih misli drugim ljudem, po izmenjavanju miselnih procesov nasploh nastaja iz naše nujnosti do razmerij z drugimi ljudmi. In v čem je ta nujnost? Ali morebiti temelji samo na abstraktni potrebi izmenjavati misli, stališča in mnenja z drugimi ljudmi. Ali pa temelji predvsem na naši nujni potrebi po sodelovanju v delovnem procesu človeštva?

Na pomen delitve dela v koncepciji geneze človeške družbe je opozoril že Marx, ko je dejal, da je temeljni proces človekovo delo, ki je spet neločljivo povezano z mislijo oziroma z zavestjo, le-ta pa z govoricom. Delovni proces človeštva po njegovi razlagi ni možen brez sodelovanja z drugimi ljudmi. Izmenjavanje izkušnje omogoča namreč razvoj višjih oblik delovnega procesa

in popolnejše sodelovanje. Človek se v medsebojnih stikih, ko izmenjuje ideje, zamisli, mnenja, izkušnje in druge misli, vrašča v družbo. Povezuje se z njenim delovnim procesom. To mu omogoča z drugimi ljudmi navezovati psihosocialne stike in se z drugimi ljudmi povezovali zaradi potrebe po sodelovanju v materialni in v kulturni proizvodnji. S tem pa človek presega meje svoje individualne zavesti in postaja udeleženec kolektivnih psihičnih dogajanj.

ZANIMA NAS VSE TISTO, KAR JE KAKOR KOLI POVEZANO Z URESNIČEVANJEM NAŠIH CILJEV

Zakaj v vsakdanjih delovnih odnosih, v samoupravnih procesih in v vsakodnevem življenju nasploh toliko poudarjamo pomen obveščeniosti državljanov v najširšem smislu in še posebej obveščeniosti proizvajalcev v procesu ustvarjanja dobrin ter v procesu delavskega samoupravljanja?

Nesporno drži, da je naši naravi dano ob neprestanem zaznavanju tistega, kar se dogaja okrog nas, poskušati usklajevati zunanje vplive s svojimi interesi. Zanima nas vse tisto, kar nas neposredno ali posredno veže na uresničevanje naših ciljev.

Seveda je težko posplošiti in kratko odgovoriti, kaj vse nas najbolj zanima. Na to vpliva precej dejavnikov. Če nimamo urejenih niti osnovnih življenjskih potrebščin – hrane, obleke, strehe nad glavo, zadostnih osebnih prejemkov in podobnega, potem so naše misli pa tudi večina naših aktivnosti podrejene zadovoljevanju teh osnovnih potreb. Če pa občutimo, da so te osnovne življenjske potrebe vsaj v glavnem zadostne, se posvečamo tudi drugim, navidezno manj pomembnim vprašanjem.

Zal ni mogoče postreči z uporabno analizo človekovih interesov niti ne moremo reči, kaj na primer zanima delavca, ki dela v neki tovarni, kaj kmetja z nekaj hektari obdelovalne zemlje, kaj zdravnika v večjem mestu, kaj učitelja na osemletki nekje na podeželju in kaj, na primer, sindikalnega aktivista v neki osnovni organizaciji Zveze sindikatov. Interesi in zanimanja se od človeka do človeka razlikujejo, kakor se razlikujemo med seboj vsi ljudje. Je pa nekaj interesov, ki so lastni nam vsem, ne glede na socialni položaj, na izobrazbeno raven in drugo. Delimo jih na gmotne in duhovne; h gmotnim interesom štejemo predvsem gospodarske interese, katerih vsebino tvorijo gmotne dobrine za zadovoljevanje naših telesnih potreb. Te so sorazmerno skupne vsem ljudem, le da se pri nekaterih pojavljajo bolj močno in v večji intenzivnosti, pri drugih pa ne. Sem štejemo gmotne produkte najrazličnejše proizvodnje, različne naprave, potrebne predmete vse do prometnih sredstev, naprav za komuniciranje in podobno. K duhovnim interesom pa štejemo znanstvene, umetniške, politične, družbene, vzgojne, športne, verske in druge interese. Ti pa se od človeka do človeka precej razlikujejo.

DUŠAN REBOLJ

ZAKAJ CENE NARAAŠČAJO?

Komisija za tržne razmere in cene pri zvezni gospodarski zbornici in zvezni zavod za tržne raziskave sta anketalna 1200 podjetij iz industrije, kmetijstva in trgovine in ugotovila, da gre 35 % povečanja cen po začetku re-

forme na račun terciarnih dejavnosti in prometnega davka, le 45 % pa na račun kmetijstva in industrije. To je presenetljiva ugotovitev, kajti doslej smo ugotavljali, da cene narekujejo proizvajalci. Zaradi veljavnega si-

stema prispevkov na osebne dohodke so v slabšem položaju panoge z večjim deležem živega dela. To je najbolj izrazito pri premogovnikih, v gozdarstvu, proizvodnji gradbenega materiala

in kmetijstvu. Nova je tudi ugotovitev, da zunanjetrgovinska menjava z uvoznimi cenami praktično vpliva le na 35 % domačega trga. Večina, to je 65 % domačega trga, je odvisna od

ravnovesja notranje bilance in gospodarskih tokov.

Pomen cen, ki nastajajo v odvisnosti od notranjega povpraševanja in ponudbe, smo torej doslej vse preveč podcenjevali.

REDEN DOTOK

Preostalih 15 % obveznosti do nerazvitih področij bo federacija poravnala v začetku letošnjega leta

Sredstva iz sklada za premalo razvita območja so lani zelo redno pritekala, zato je federacija poravnala svoje obveznosti v višini 85 %, preostanek pa bo poravnala v začetku letošnjega leta. S tem bo zaključeno petletno obdobje, v katerem je bila federacija dolžna zagotoviti za premalo razvita območja ugodna investicijska posojila in je v ta namen dajala 1,85 % ustvarjenega družbenega proizvoda Jugoslavije. Posojila sklada so bila — po besedah njegovega direktorja — bolj pomembna, kot so prvotno pričakovali. Drugih planiranih virov sredstev — nevrčljivih sredstev federacije, tuji in domači krediti, vlaganje iz razvitejših republik — ni bilo dovolj na voljo zato so sredstva sklada sodelovala skupnih gospodarskih investicij kar s 30 %, namesto s planiranimi 26,5 %.

V skupnih investicijah pa nerazvita območja še vedno zaostajajo. Razvita področja Jugoslavije so že oktobra lani prekoračila predvideni obseg investicij, nerazvita območja pa so doslej uresničila nekaj več kot štiri petine svojega programa.

DOBRA PERSPEKTIVA

Pričakujemo lahko intenziven razvoj industrije lesnega stavbarstva

Napredek lesnega stavbarstva je hitrejši kot napredek celotne slovenske lesne industrije in prav zato njegov delež v slovenski lesni industriji iz leta v leto vse večji in vedno pomembnejši. Industrija lesnega stavbarstva bo v obdobju srednjeročnega plana tako postala pomembnejša industrija najpomembnejša skupina v okviru slovenske lesne industrije.

Naloga, ki so si jih zastavili, bodo slovenski lesni stavbarji opravili znanstveno proučenim oblikovanjem proizvodov z izboljšano organizacijo proizvodnega procesa, tehnologije proizvodnje, z integracijskimi procesi in delitvijo dela zaradi specializacije proizvodnje in povečanja proizvodnih serij ter z organiziranim nastopom na jugoslovanskem in še posebno na svetovnem trgu.

MILAN POGAČNIK

Komentatorjev stolpec

Kako uravnovesiti gospodarstvo?

V sedanjih razpravah na temo kako uravnovesiti gospodarska gibanja se vse bolj uveljavlja prepričanje, da investicijska in splošna poraba nista edina krivca za nestabilnost. Če je splošna poraba prekoračila načrtane okvire, jih je lahko samo zato, ker so bili tudi osebni dohodki večji od predvidenih, saj je znano, da splošno porabo financiramo iz prispevkov od osebnih dohodkov. Vendar bi morali celotno splošno porabo obravnavati ločeno, ne pa je metati v en koš. Pri investicijski porabi gre na primer prej za vprašanje neracionalnega kot pa za vprašanje prevelikega investiranja.

Prav tako tudi ni mogoče soglašati s poenostavljeno trditvijo, ki jo nekateri že mesece ponavljajo, da so „ostanki državnega kapitala“, banke in reeksporterji, vir vseh težav in da se le zaradi njih in po njihovi krivdi slabša reprodukcijska sposobnost gospodarstva. Osnovni viri nestabilnosti pa so v resnici: neracionalno poslovanje na vseh ravneh, veliki stroški in nizka produktivnost. Banke in reeksportna podjetja res postajajo centri odtujene finančne moči, vendar ne zato, ker bi to želeli delovni kolektivi teh dejavnosti, temveč zato, ker proizvodne delovne organizacije nimajo niti zadostne spodbude niti možnosti, da bi širile svojo ekonomsko osnovo. Zato je, poleg sprememb v delitvi v korist gospodarstva, zlasti potrebno iskati pota in načine, kako zmanjševati proizvodne stroške ter kako gospodariti bolj racionalno in produktivno.

V dokumentih, o katerih teče razprava, se še vedno ponavlja ocena, da so nekatere dejavnosti, kot denimo izobraževanje, znanost, kultura in druge družbena nadstavba, ne pa sestavni del reproduktivne moči gospodarstva. Iz takšnih ocen izhaja tudi napačna družbena delitev na tiste, ki da so „produktivni“ del in na tiste, ki da so „družbeni paraziti“. Takšna nelogična nasilna delitev na „ustvarjalni“ in „nedejavni“ del družbe pa onemogoča pravilno vrednotenje dela in ustvarjalnosti celotne družbe neodvisno od posameznih področij in njenih dejavnosti.

Na osnovi teh ugotovitev se je tudi že mogoče odločiti za najboljše ukrepe, s katerimi je možno umiriti sedanje gospodarske tokove.

Precejšen del gospodarstva bo mogoče razbremeniti tako, da se bo zmanjšala obremenitev osebnih dohodkov. Na primeren način bodo v republikah najbrž do izteka zveznega zakona o delnem zamrznjenju osebnih dohodkov obremenili tudi dosežene rezultate oziroma dohodek, povečali obdavčitev bank in zunanje trgovine, kar vse naj zmanjša pritisk na poslovne stroške gospodarstva.

Na področju investicijske porabe pa bomo po napovedih ukrepali tako, da bomo investicijska dela in izplačila uskladili z razpoložljivimi sredstvi, pri tem pa dokončno prekinili z dosedanjim bančno prakso, ko smo spreminjali kratkoročna sredstva v dolgoročna, investicijska dela pa izvajali na rovaš povečevanja dolgov pri izvajalcih.

Z ekonomskimi odnosi med gospodarskimi organizacijami in bankami, z možnostjo, da bodo dobili upniki vpogled v finančno stanje partnerja, z večjim redom v gospodarskem življenju se bodo tudi dolžniško-upniška razmerja postopoma normalizirala: s tem pa se bo bistveno povečala likvidnost gospodarstva in bank. Prišlo bo do večje sprostitve ekonomskih zakonitosti, kot pa je je gospodarstvo deležno zdaj. To pa je edina osnova za zdravo gospodarsko rast.

VINKO BLATNIK

PO SPORU ŽELEZARNA JESENICE — ŽTP LJUBLJANA:

Korenine spora so v splošni nelikvidnosti

Železniški vagoni ponovno vozijo na Jesenice, železarji pa se sprašujejo, kako dolgo še bodo • Zakaj ni bilo možno pravočasno in po normalni poti urediti spora med Železarno Jesenice in ŽTP Ljubljana

Začetek minulega tedna je vzbudil ne samo Jeseničane, temveč vso slovensko javnost: v ponedeljek ob 11. uri je ŽTP Ljubljana ustavilo dovoz rude, koksa, mazuta in drugega materiala Železarni Jesenice, ker ni izpolnila zahteve, da železniške storitve sproti plačuje bodisi v gotovini bodisi v čeki. S tem je železarni pretila velika materialna škoda, v najslabšem primeru pa ustavitev celotnega obratovanja.

Vodstvo Železarne je hitro ukrepalo: s „Petrolom“ je doseglo sporazum, da bo železnici plačeval dovoz mazuta na Jesenice, Kresnice so podobno obljubile za apno, „Odpad“ pa za staro železo. Hkrati s tem so seveda Jeseničani pohiteli v Ljubljano in se na republiški ravni pomenili o zagati, v katero so zašli. Iz rezervnega sklada gospodarstva so dobili 3 milijone dinarjev posojila, s čimer je zagotovljeno plačevanje storitev ŽTP Ljubljana za približno mesec dni. Železniški dovoz je takoj začel zopet normalno delovati in „afera“ je bila — vsaj začasno — urejena.

Železarji, ki se jim je sicer odvilil kamen s sreča, pa vseeno niso zadovoljni. Direktor železarne Jesenice mag. ing. Kunc pravi:

„Kljub tej začasni rešitvi nismo zadovoljni zato, ker pred tem polna dva meseca nismo uspeli po samoupravni poti dobiti premostitvenih kreditov za obratna sredstva; ko pa je počilo, se je denar hitro našel. Kaže torej, da nismo sposobni sistematsko reševati različnih problemov in zato se lahko štorija ponovi, ko bomo porabili tiste 3 milijone dinarjev.“

SICER ENOSTRANSKI, TOKA UPRAVIČEN UKREP ŽELEZNIC

Jeseničane je omenjeni ukrep ŽTP Ljubljana seveda razburil, ni pa jih presenetil, saj je bil že dolgo napovedan in so si zato tudi prizadevali, da bi se izognili njegovi uveljavitvi. Ta prizadevanja pa so bila — kot že rečeno — zaman in tako se je v ponedeljek pač zgodilo tisto, kar so železnice napovedovale.

Na seji delavskega sveta jeseniške železarne, ki je minulo sredo raz-

pravljalo o tem sporu z ŽTP Ljubljana oziroma o finančnem položaju železarne nasploh, je mag. inž. Kunc dejal naslednje: „Z železničarji smo medsebojno odvisni in bili smo prvi, ki so z njimi podpisali — pred osmimi meseci je to bilo — desetletni sporazum o sodelovanju. Ta je med drugim predvideval tudi sprotno plačevanje železniških storitev v gotovini ali pa s čeki z 10. januarjem letos. Poskušali smo železničarje prepovoriti, da nam rok za sprotno plačevanje podaljšajo, pa se o tem nismo mogli sporazumeti. Zato smo o nevarnosti prekinitve železniškega dovoza na Jesenice opozarjali vse pristojne dejavnike vnaprej, pa ni bilo ustreznega razumevanja. Železnica se je zato odločila sicer enostransko, vendar upravičeno, ustaviti prevoze. Vzrok, da smo se „sprijeli“ z njimi, so podobne težave, v katerih smo tako mi kot železničarji zaradi splošne nelikvidnosti. Zaradi tega je za nas železarje konflikt z železničarji samo eden izmed mnogih možnih konfliktov, ki že jutri lahko nastanejo z drugimi poslovnimi partnerji, katerim mnogo dolgujemo, kot na primer z rudnikom Ljubijo, s Petrolom, Savskimi elektrarnami itd. Podobna situacija se lahko pojavi, ko bomo mi začeli privijati naše dolžnike, ki nam dolgujejo mnogo več, kot pa znašajo naše obveznosti do dobaviteljev.“

JAZ TEBI, TI MENI ...

Jeseniški železarji dolgujejo nekaj čez deset milijard S-dinarjev, drugi pa so njim dolžni blizu 25 milijard. Finančni direktor železarne Jesenice Dimitrij Medvedček je o tem povedal na zadnji seji delavskega sveta naslednje:

„Ob koncu lanskega leta smo imeli blokiran žiro račun za blizu 14,7 milijarde S-din, kar je bilo skoraj 40 % celotne blokade na žiro račun za Slovenijo. Zato je zahteva po sprotinih plačilih železnici v gotovini nesmisel, saj moramo odplačevati dolge po vrstnem redu.“

Naš položaj se je ob koncu lanskega leta ponovno zaostрил, čeprav smo sicer poslovali mnogo boljše kot prejšnja leta. Obratnih sredstev

Marsikdo si predstavlja, da je ljubljanska Toplarna velika peč za gretje vode, od koder jo potem po ceveh pošiljajo v radiatorje. Saj je to pravzaprav tudi res, le da je Toplarna še nekaj več.

Ljubljanska Toplarna je obrat Elektrogospodarstva Maribor in je v prvi vrsti termoelektrarna. Električne energije daje prav toliko, kot prva TE v Šoštanju. Razlika pa je v tem, da imajo v Šoštanju velik hladilni stolp, v katerem ohladijo paro, ko je že šla skozi turbino in zgubila svojo koristno moč. V Toplarni pa je tak hladilni stolp omrežje ljubljanskih radiatorjev. Res, da nekaj energije še dodajo in tako poleg elektrike, ki bi zadostovala za mestne potrebe, ogrevajo še prostornino, ki je enaka 22.000 stanovanjem. Redno proizvodnjo so začeli v Toplarni pred dvema

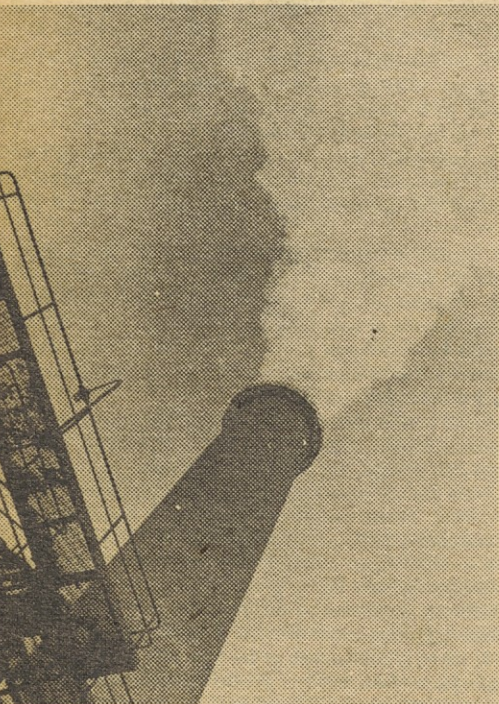
letoma. Gradnja se je izplačala, čeprav morajo dovažati premog iz Velenja in Zagorja. V Šoštanju izkoristijo premog največ do 35 %, v Toplarni pa do 70 %. S premogom pa imajo zadnje čase precejšnje težave. Po eni strani ni dovolj vagonov, po drugi pa ga zagorski rudnik ne pošilja dovolj. Pokurijo pa ga kar precej: dnevno potrebujejo 12 vagonov premoga.

S hitro rastojo ljubljanskih predelov je postala Toplarna premajhna. Do leta 1972 bodo v Šiški, blizu plinarske zgradili kotlarno, za ogrevanje Šiške in Bežigrada.

Prednost toplarne in velikih peči je očitna. Z raziskavo so ugotovili, da povzroči ena peč (kotlarna) s 50 milijoni kalorij desetkrat manj nesnage in strupenih plinov v zraku kot 50 peči po milijon kalorij.

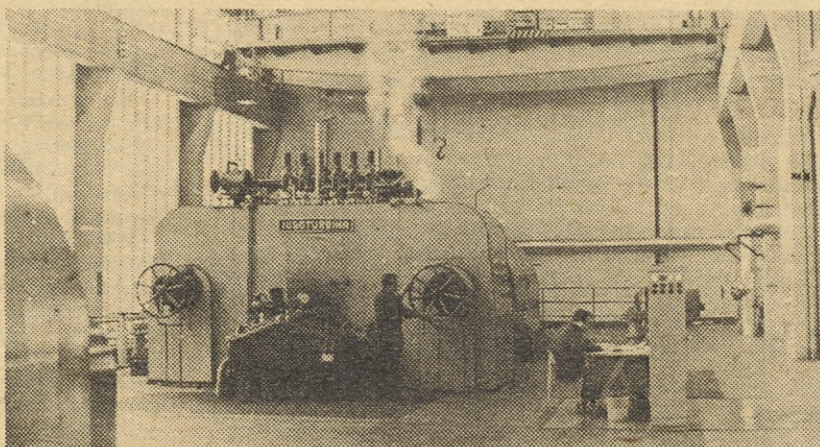
A. AGNČIČ

V OBJEKTIVU

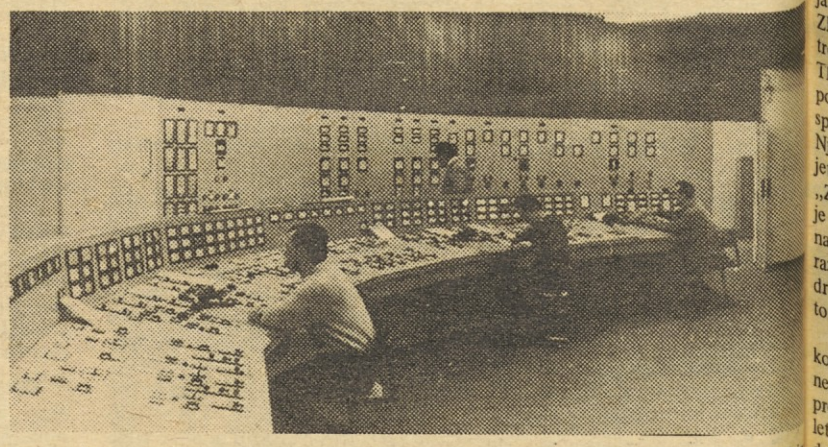

Iz mogočnega dimnika ljubljanske Toplarne gre vsak dan dim sto petindvajsetih vagonov premoga. Cistilne naprave pa skrbijo, da na vrtovih v Mostah še vedno raste solata.

NAJVEČJI RADIATOR LJUBLJANE

Ena od dveh turbin, ki dajejo toliko električne energije, kot je potrebuje Ljubljana.

Del komandne mize termoelektrarne in dežurni tehniki, ki noč in dan bdijo nad vsakim nihajem električne napetosti.

NOVINARJEV OBISK V METLIŠKI TOVARNI »BETI«

Belokranjski gospodarski čudež

Enka Glanzstoff iz Wupertala v Zvezni republiki Nemčiji, drugi največji tekstilni koncern na svetu, je zaupal belokranjski »Beti« proizvodnjo diolen-lofta in s tem tudi ekskluzivno prodajo tega izdelka na jugoslovanskem tržišču. Po ocenah strokovnjakov iz Enka Glanzstoffa je »Beti« ena najsodobnejših tovrstnih tovarn na svetu.

Belokranjska trikotažna tovarna »Beti« sodi med tiste naše delovne kolektive, ki jih doslej ni mogel zamajati noben, še tako močan veter. Smotno gospodarjenje in stalna pripravljenost na vse neprijetnosti, ki spremljajo naš gospodarski razvoj, sta povzročila, da o tej tovarni, ki je zrasla v koprivah, kot se nekateri radi pošalijo, moramo govoriti samo v superlativih.

V proizvodnji »Beti« ima razen na nekaterih manj pomembnih mestih glavno besedo elektronika. Lani so v primerjavi s predlanskim letom za 100% povečali bruto produkt, za letos pa predvidevajo že 20 milijard starih dinarjev realizacije. Lani so na tržišču s čvrsto valuto — predvsem v Francijo — izvozili za 5 milijonov dolarjev izdelkov, kar predstavlja 35% celotne proizvodnje. Ob tem so si skupaj z amortizacijo ustvarili milijardo S-din za razširjeno produkcijo. Najstarejši stroji v »Beti« so stari 4 leta. Od 1300 zaposlenih ima vsak deveti srednjo, višjo oziroma visoko izobrazbo. Poprečna starost kolektiva pa znaša komaj 22 let.

Če primerjamo leto 1969 z

1959. letom, potem lahko ugotovimo, da se je zaposlenost v »Beti« povečala komaj za petkrat, vrednost osnovnih sredstev za 27-krat, poslovni sklad za 80-krat, realizacija za 38-krat, amortizacija za 140-krat, dohodek za 42-krat, osebni dohodki za 37-krat, skladi podjetja pa za 38-krat. K temu je potrebno še dodati, da so pred desetimi leti proizvajali le na nekaj desetinah kvadratnih metrov površine, danes pa imajo že 24.000 kvadratnih metrov koristnih proizvodnih površin.

Na krmilu tega marljivega kolektiva je že 12 let Peter Vujčić.

In še bi lahko naštevali, denimo to, kaj »Beti« pomeni za občino, kaj za Belo krajino itd. Toda o tem kdaj drugič.

Ne smemo pa ob teh gospodarskih uspehih mimo tega, da so v zadnjih nekaj letih zgradili v »Beti« več kot 200 stanovanj za delavce in letno vlagajo v stanovanjsko gradnjo več kot 100 milijonov starih dinarjev, da kosilo v novi restavraciji velja le 230 S-din, da delavci v njihovi svoji lahko letujejo v lastnem počitniškem domu v Seči pri

Portorožu le za 1.500 starih dinarjev na dan itd.

Vsemu temu lahko damo vzdevek »belokranjski gospodarski čudež«.

„Od nekdanj smo si prizadevali, da bi proizvajali v velikih serijah,“ pripoveduje direktor Vujčić. „V teh svojih prizadevanjih smo tudi uspeli. Velikoserijska proizvodnja mnogih naših izdelkov nam je omogočila minimalne proizvodne stroške in take cene naših proizvodov, da smo se z njimi lahko pojavili v velikih trgovskih hišah doma in v tujini. Plasma naših proizvodov v trgovskih hišah Evrope pa so nam omogočili tudi solidni in čvrsti poslovni odnosi z velikimi tekstilnimi koncerni v Evropi. Danes smo na primer že v takšnem položaju, da ženskega perila iz sintetične niti ne moremo narediti toliko, kolikor bi ga lahko prodali. Še to lahko rečem: naš izvoz je visoko rentabilen.“

Spričo teh dejstev ni naključje, da je drugi največji tekstilni koncern na svetu Enka Glanzstoff iz Wupertala v Zvezni republiki Nemčiji lani sklenil z metliško »Beti« petletno pogodbo o proizvodnji in ekskluzivni prodaji diolen-lofta, narejenega iz poliesterskih vlaken.

Metliški »Beti« pa je posle zaupalo še eno tuje podjetje in sicer »Neveda« iz Holandije. Na osnovi dolgoročne pogodbe bo »Beti« predelovala za široko potrošnjo zelo iskano volno »Neveda«.

Proizvodnja diolen-lofta in predelava »Neveda« volne za široko potrošnjo sta stekli lani v novembru v popolnoma novem obratu, v katerega so investirali

več kot 4 milijarde starih dinarjev. Za to investicijo so porabili v glavnem lastna sredstva, nekaj pa so najeli tudi kreditov pri dolenski banki.

„Edino, kar nas še teži, je to, da podatkov bodisi računovodskih ali poslovnih še ne obdelujemo povsem elektronsko. Upam, da bomo tudi to ozko grlo premostili še letos,“ je za zaključek dejal direktor tovarne »Beti« Peter Vujčić.

MILAN ŽIVKOVIČ

V SLOGI JE MOČ

Tobačna tovarna Ljubljana je podpisala sporazum z Reemtsmo iz Hamburga o proizvodnji cigaret Astor

Tobačna tovarna Ljubljana praznuje letos 100-letnico svojega obstoja.

Tovarna izdeluje danes samo cigarete; približno 20 milijonov dnevno, to je kakih 5 milijard na leto.

Po količini proizvodnje se je tako Tobačna tovarna prerinila v jugoslovanski vrh, točneje, na drugo mesto v državi. In še po našem slovi ljubljanski proizvajalci cigaret: po svoji Filter 57. To je bila prva jugoslovanska cigareta s filtrom, prva cigareta s filtrom na Balkanu in prva v vzhodni Evropi.

Svojega jubileja kolektiv ne namerava odpraviti z eno samo proslavo:

„Sklenili smo, da bomo v jubilejnem letu storili čim več za modernizacijo naše proizvodnje, za boljše vzdušje in počutje zaposlenih...“, nam je razlagal Bojan Simovič, komercialni direktor in ob enem predsednik odbora za proslavo 100-letnice obstoja tovarne. „V praznovanju jubileja torej ne vidimo le proslave, temveč obširen program dela in nalog. Želimo namreč, da bi bil jutrišnji jubilej še lepši od današnjega...“

Med večje naloge, ki si jih je zadal kolektiv v minulem času, se uvrščajo tudi dogovori s tvrdko Reemtsmo iz Hamburga.

„Pobuda za sodelovanje je bila pravzaprav obojestranska. Reemtsma je že prej izvažala k nam in je imela v Sloveniji razmeroma precej kupcev. Skratka, zamislila, da bi tudi v Jugoslaviji pričeli izdelovati slovite cigarete Astor, je meseca junija minulega leta sledil podpis pogodbe o dolgoročnem medsebojnem sodelovanju. Zvezni sekretariat za gospodarstvo pa je odobril pogodbo med Tobačno tovarno Ljubljana in Reemtsmo šele letos v začetku januarja...“ smo zvedeli od direktorja Simoviča.

Na vprašanje, čemu se je ljubljanska tovarna tobaka odločila, da bo začela izdelovati tudi cigarete Astor in s tem še razširila svoj proizvodni program, so nam v tovarni takole odgovorili:

„Za nas pa tudi za druge jugoslo-

vanske proizvajalce cigaret praviloma velja, da proizvodnja luksuznih in dragih cigaret ni rentabilna. Takoj pa je vse skupaj precej drugače, če gre za poslovno sodelovanje, kot velja to za naš primer. Gre seveda za nekaj problemov, ki jih lahko skupaj obvladamo, medtem ko jim sami ne bi bili kos. Skratka, gre za nekakšno ravnovesje oziroma skupne rešitve pri zmanjševanju proizvodnih stroškov, zato se nam bo proizvodnja teh cigaret tudi izplačala...“

S cigareto Astor bodo v Tobačni tovarni Ljubljana prebili led. To bo njihova prva cigareta, izdelana po tuji licenci. Morda bodo cigareti Astor sledile še nekatere druge... Pravimo morda, ker v Tobačni tovarni zaenkrat o tem molčijo.

BREST
POHISTVO

„Seveda bodo nove cigarete dražje od običajnih,“ nam pripoveduje Bojan Simovič, „vendar cenejšje od uvoženih. Za začetek proizvodnja Astor cigaret ne bo velika. Kljub temu pa se nam bo splačala, ker bodo proizvodni stroški, kot že rečeno, enakomerno porazdeljeni...“

Tobačna tovarna Ljubljana torej ni le odkupila nemške licence za proizvodnjo cigaret. Gre za premišljeno obliko kooperacije, za vlaganje tujega kapitala, obojestransko menjava in ob vsem tem seveda za skupna tveganja. Prve cigarete Astor, izdelane v Ljubljani, bodo v prodaji že na pomlad. V tobačni tovarni računajo, da bo cigareta krala samo sebe, kot temu pravimo, in da bo vrhu tega celo rentabilna in s tem nudila proizvajalcu možnosti za nova vlaganja v razširjeno produkcijo.

S temi računi pa so predstavniki ljubljanske tovarne tudi podpisali sporazum o kooperaciji.

A. ULAGA

Pljunek v lastno skledo

Letošnjo zimo je možno kupiti v naših prodajalnah s športnimi rekviziti poleg domačih tudi tuje smuči najbolj znanih evropskih tovarn Blizzard, Rossignol in Kneissel...

„Tovarne športnega orodja Elana uvoz ne moti. Celo prav se nam zdi, da imajo naši smučarji možnost segati tudi po tujih smučeh in primerjati kvaliteto in seveda tudi ceno domačih in uvoženih smuč. Če na veliko izvažamo svoje smuči v številne evropske in prekomorske države, zakaj jih ne bi torej tudi uvažali...“, je komentiral ta uvoz inž. Jože Osterman, generalni direktor tovarne Elan.

Vendar pa je inž. Osterman tudi nadaljeval:

„Če v Elanu v bistvu ne nasprotujemo uvozu tujih smuč najbolj zvenečih imen, s tem še ne pravimo, da se strinjamo z neenakimi pogoji naše konkurence. Vse tuje države, ki imajo razvito proizvodnjo smuč, so poskrbele za primerno zaščito te proizvodnje. Tako znašajo na primer v Avstriji davjate na uvožene smuči 47,5%, v Nemčiji 48%. Pri nas pa, ki smo po proizvodnji smuč že drugi na svetu, znašajo davjate na uvožene smuči komaj 24%. Skratka, tuji konkurenti dovoljujejo, da nastopa na našem trgu pod privilegiranimi pogoji...“

ZAKAJ SO TOVARNE BATERIJ »ZMAJ«, »CROATIA« IN »NIKOLA TESLA« PODPISALE SPORAZUM O SKUPNEM NASTOPANJU NA TRGU?

Vrata ostajajo odprta

Dipl. oec. Karel PRIMOŽIČ, direktor tovarne Zmaj, kategorično trdi: »Zogorčenjem ugotavljam, da je bila novica o skupnem nastopanju proizvajalcev baterij na domačem trgu objavljena na način in v času, kot da naš sporazum ne bi bil v skladu s splošnimi družbenimi cilji. Trdim pa ravno nasprotno: s tem, da smo podpisali sporazum o skupnem nastopanju na trgu smo proizvajalci baterij samo uzakonili že več let trajajoče poslovno-tehnično sodelovanje, ga vsebinsko obogatili in hkrati odpravili nepotrebno medsebojno konkurenco. Potrošnik zaradi tega ni oškodovan, trgovska podjetja so v bistvu pridobila, preprečili pa smo, da bi se nekatera med njimi okoriščala na račun nas proizvajalcev in tudi na račun potrošnikov.«

V tem tednu je TANJUG posredoval novico, da sta tovarni baterij ZMAJ in CROATIA podpisali sporazum o skupnem nastopanju na trgu. Z njim urejata enotne prodajne cene, enotne bonitete kupcem in enoten način izterjavanja dolgov. Takoj po objavi te novice je bilo v delu javnosti mogoče slišati komentarje o nastanku novega monopola, z druge strani pa so skupno akcijo sicer konkurenčnih podjetij bolje poučeni povezovali z začetkom obratovanja nove tovarne baterij, ki jo je zgradila Elektronska industrija Niš.

Da bi se lahko seznanili s podrobnostmi in se izognili ugibanjem, smo direktorja tovarne Zmaj, dipl. oec. Karla Primožiča zaprosili za kratek razgovor.

„UZAKONILI SMO TO, KAR JE ŽIVELO ŽE DOSLEJ!“

Direktor Primožič je najprej dejal, da pogodbe nista podpisala samo ZMAJ in CROATIA, ampak tudi tretja tovarna baterij — NIKOLA TESLA iz Gospiča. Sporazum je bil podpisan že septembra lani, pred sprejetjem stabilizacijskih ukrepov. Njegovo vsebino so trgovska podjetja poznala že od vsega začetka. „Zato z ogorčenjem ugotavljam, da je TANJUG to informacijo objavil na način in v času, kot da naš sporazum ne bi bil v skladu s splošnimi družbenimi cilji,“ je poudaril direktor Primožič, in nadaljeval:

„Trdim ravno nasprotno: s tem, ko smo podpisali sporazum o skupnem nastopanju na trgu, smo sedanji proizvajalci samo uzakonili že več let trajajoče poslovno-tehnično sodelovanje, ga vsebinsko obogatili in hkrati odpravili nepotrebno med-

sebojno konkurenco. Potrošnik zaradi tega ni oškodovan; trgovska podjetja so v bistvu pridobila; preprečili pa smo, da bi se na račun proizvajalcev in tudi potrošnikov okoriščala nekatera trgovska podjetja. V bistvu torej gre za to, da nas je hiter razvoj proizvodnih sil pripeljal do tega, da smo tudi s podpisom sporazuma v določenem smislu integrirali ne le naše ravnanje, ampak tudi našo miselnost. S tem hočem reči, da smo iskali in da še iščemo možnosti kar najtesnejšega sodelovanja na vseh tistih področjih, kjer bi nam to bilo v skupno korist, ne da bi bili hkrati ogroženi podjetniški interesi.

S skupnimi sredstvi smo v zadnjem času financirali štiri obsežne, za naša podjetja močno pomembne študije. Zavod za tržna raziskovanja iz Zagreba je izdelal tržno analizo glede možnosti prodaje baterij v odvisnosti od prodaje aparatov na baterijski pogon. Industrijski biro iz Ljubljane je pripravil projekt za proizvodnjo negativnih baterijskih elektrod. Raziskovalni center Ekonomske fakultete Ljubljana pa je izdelal študijo o pričakovani porabi baterij v naslednjih petih letih. Vse tri tovarne so skupaj organizirale in financirale študijo o standardih za našo proizvodnjo in študijo o pomenotnosti teh standardov za izdelke, polizdelke in surovine. Zdej se dogovarjamo o nadaljnji specializaciji proizvodnje, torej o delitvi dela.

Glede na to, kar sem povedal, je jasno, zakaj si upam trditi tudi naslednje: čeprav je bil sporazum podpisan že pred uveljavitvijo stabilizacijskih ukrepov, je njegova vsebina povsem usklajena s hotenji družbeno-ekonomske politike na področju

stabilizacije nacionalnega gospodarstva. Mislim, da bi delovne organizacije različnih panog s samoupravnim dogovarjanjem takšnega značaja, kot je bilo v našem primeru, ob družbeni kontroli cen lahko bistveno prispevale k organizaciji in stabilizaciji domačega trga in tudi k hitrejšemu poteku integracijskih procesov. Naš primer to zgovorno potrjuje.“

KAJ ZDAJ, KO SE »ROJEVA« ČERTTA TOVARNA BATERIJ?

V tovarnah ZMAJ, CROATIA in NIKOLA TESLA so lani izdelali 70 milijonov baterijskih celic. V naslednjih letih nameravajo proizvodnjo povečati na skupno 300 milijonov celic, več kot polovico izdelkov pa izvoziti. Ko se je pred časom izvedelo, da bo Elektronska industrija Niš zgradila lastno tovarno baterij, so proizvajalci baterij temu ostro nasprotovali. Tovarna pa je bila vseeno

zgrajena. Obratovati naj bi začela v najkrajšem času z začetno zmogljivostjo, ki presega polovico sedanjih zmogljivosti vseh sedanjih tovarn baterij.

Direktorja tovarne ZMAJ smo zato vprašali, kaj lahko pove o odnosih z Elektronsko industrijo Niš kot četrtim proizvajalcem baterij.

„Dejstvo je, da ta tovarna obstaja. Sodim, da bi bilo splošno družbeno koristno, če bi pristopila k našemu sporazumu. V njihovi pristojnosti seveda je, če bodo to tudi storili, vrata pa so jim odprta. To pa je tudi vse, kar v tem trenutku lahko odgovorim v zvezi z vašim vprašanjem.“

M. GOVEKAR

VELEBLAGOVNICA

nama

- priporoča potrošnikom hiter, sodoben in cenen nakup vseh potrebščin za sebe, za družino, za dom in za gospodinjstvo
- potrošnikom nudi blago na obročno odplačevanje
- za tuje kupce je v hiši menjalnica

LJUBLJANA

Potrošniki lahko izbirajo blago v poslovalnicah:

TRGOVSKA HIŠA, Ljubljana, Tomšičeva 2
BLAGOVNICA S STANOVANJSKO OPREMO,

Ljubljana, Wolfova 1

KONFEKCIJA ELITA, Ljubljana, Čopova 7
BLAGOVNICA NAMA, Škofja Loka
BLAGOVNICA NAMA, Kočevje

DOKLEJ (IN ZAKAJ) »V NOGAVICAH«?

Tudi v samoupravnih odnosih pada vrednost denarja, če je skrit v nogavici — Dileme pri obravnavi predloga zakona o vrednostnih papirjih

Izkušnje nas učijo, da blagovno-tržnih odnosov ni mogoče razvijati brez modernih bančnih prijemov, ki olajšajo kroženje denarja oziroma ga selijo v takšne naložbe ali področja družbenih dejavnosti, kjer bo dal največ obresti. Denarju v nogavici tudi v našem samoupravnem sistemu vrednost le pada. Če naj denar opravlja svojo ekonomsko in družbeno funkcijo, ga je treba obračati, vlagati. Ista logika velja za prihranke prebivalstva. Zato ni nič čudnega, če načrtovalci našega prihodnjega razvoja predvidevajo, da bomo marsikaj zgradili s pomočjo hranilnih vlog, ljudskih posojil, prodajo obveznic in vrednostnih papirjev — po ekonomskem postopku torej, ki je značilen za tržno gospodarstvo. Priče smo celo ponu dbam 10-odstotnih obresti na posojila posameznim gospodarskim organizacijam, samo da bi se denar stekal tja, kjer ga najbolj potrebujemo.

Vendar je vsa ta praksa le ena stran medalje. Druga pa je „strah pred kapitalizacijo proizvajalnih odnosov“. Tako so ob obravnavi predloga zakona o vrednostnih papirjih v zakonodajno-pravni komisiji zvezne skupščine izrazili bojazn, da bi vrednostni papirji dobili razsežnost, ki ne bi ustrezala našemu družbeno-ekonomskemu sistemu. Dr. Leon Gerškovič je izjavil, da je osebno proti sprejemu takega zakona, če bi — kar da predlog slutiti — dopustil uvedbo akcij za vloženi kapital v naše gospodarstvo. Po njegovem to vprašanje idejno-politično in teoretično ni povsem razčiščeno. Z uvedbo odnosa na osnovi vložnega kapitala bi lahko prišli do tega, da bi določena družbena struktura začela

živeti od akcij in njihove vrednosti; da se to ne bi zgodilo — po mnenju dr. Gerškoviča — na osnovi vrednostnih papirjev ne bi smeli dopustiti nobene udeležbe pri upravljanju s sredstvi. V nasprotnem primeru bi ti papirji pomenili ukinitve upravljanja na osnovi dela in uvajanje upravljanja na osnovi kapitala. Zaradi tega so tudi drugi člani komisije v načelu sicer sprejeli idejo o vrednostnih papirjih, vendar s pripombo, da je treba v zakonskem tekstu podrobneje opredeliti, kaj ti papirji pravzaprav pomenijo v naših gospodarskih tokovih.

Predstavniki komisije za revizijo zakonov s področja bančnega in kreditnega sistema pa je — nasprotno — poudaril, da bodo lastniki vrednostnih papirjev ali obveznic vseeno morali imeti vpliv na gospodarjenje. Če že zaradi drugega ne, vsaj zato, ker jim ne sme biti vseeno, kako denarni zavodi in gospodarske organizacije uporabljajo njihove prihranke.

Dilema — ali vrednostni papirji ali ne — ne bi bila odveč, če bi razmišljali še naprej po poti ekonomske logike. Veljalo bi se namreč vprašati, zakaj vendar imamo davčni sistem in kakšnega imamo.

Po svetu znajo tudi delničarjem pristriči peruti oziroma usmeriti njihove dohodke tja, kjer jih širše skupnosti najbolj potrebujejo. Pri nas pa se nam, kot vse kaže, ne da nakopati na vrat kakšnih novih davčnih opravkov in nam strah za usodo socializma pride celo prav za izgovor, da bi lahko še naprej gospodarili kolikor mogoče naturalno, kar pomeni tudi — brez jasnih ekonomskih kriterijev.

TE DNI SO REKLI

EDVARD KARDELJ „Komunistu“:

Današnje razlike v osebnih dohodkih delavcev v različnih podjetjih očitno ne izvirajo samo višje ali nižje produktivnosti, bolj ali manj kvalificiranega dela iz razlik v organizaciji in uspešnosti poslovanja in drugega, temveč tudi iz tega, ali je neki delavnik dobil od skupnosti upravljanje sodobno tovarno, ali je dobil kredit za modernizacijo, ali proizvajava nizko, pa visoko akumulativno izdelano ali ima ekstra dohodek, rentno itd. Iz tega sledi, da tržišče ne terim odvzema, drugim pa daje. Zato moramo upoštevati, da velikost dohodka določene gospodarske organizacije vpliva tudi celokupno družbeno delo, celo tudi delo vseh prejšnjih generacij, tako da praktično noben delovni kolektiv ne upravlja samo z dohodkom svojega lastnega dela, temveč tudi z delom celotnega dohodka družbenega dela.

BENO ZUPANČIČ, generalni sekretar SZDLJ, skupni seji predsedstva in Zvezne konference SZDLJ:

„Ne moremo več predstavljati SZDLJ v vprašanih, o katerih nimamo izdelanih stališč, o čem v vprašanih, o katerih nisimo izrekle naše republiške pokrajinske organizacije. Od se torej pogosto pričakuje mnogo več, kot pa smo sposobni nuditi. Gre za naše skupno uspešnost, da na aktualna vprašanja dajemo odgovore na temelju resnično izvedenih razprav med vsemi člani in med vsemimi organizacijami.“

Modna hiša je za jesensko — zimsko sezono 70/71 pripravila bogato kolekcijo damske konfekcije v aktualnih krojih, barvah in materialih. V prodaji bodo tudi ekskluzivni, visoko modni modeli plaščev, kostimov in oblek v zelo majhnih serijah.

PRODAJNI SERVIS

modna hiša

LJUBLJANA — MARIBOR — OSIJEK

BORZA STROJEV

Pri zvezni gospodarski zbornici bodo verjetno že ta mesec ustanovili borzo za izkoriščanje prostih zmogljivosti jugoslovanskega gospodarstva. Skrbela bo za izmenjavo takih zmogljivosti v okviru Jugoslavije in za njihovo odstopanje tujim interesom. Tako bo možno uresničiti številne tuje poslovne ponudbe, ki prihajajo iz Francije in Nemčije. Vedno več je namreč tujih podjetij, ki iščejo — namesto jugoslovanskih delavcev — naše neizkoriščene zmogljivosti. Po prvih razgovorih v zvezni gospodarski zbornici so imenovali skupino strokovnjakov, ki naj bi izdelala sistem dela te institucije. Tudi razprava v republikah o tem že teče. Borza bo po vsej verjetnosti telo združenega jugoslovanskega gospodarstva oziroma republiških in zvezne gospodarske zbornice. Posebne skrbi bo deležna njena informacijska služba, ki bo obveščala o tem, kje vse v Jugoslaviji so proste zmogljivosti in pod kakšnimi pogoji so na voljo. Glavna naloga borze pa naj bi bila evidenca izkoriščanja zmogljivosti v Jugoslaviji, da ne bi gradili novih tovarn, če jih ne potrebujemo.

Brez zastoja

Za dograditev železniške proge Beograd—Bar bo potrebno zagotoviti milijardo dinarjev

Ne glede na to, da federacija ne namerava več sodelovati, bodo gradnjo proge Beograd—Bar nadaljevali. Odbori srbske skupščine in organi izvršnega sveta so se načelno dogovorili tudi o tem, kako oskrbeti sredstva. Potrebno bi bilo zagotoviti milijardo ND za dograditev proge do meje s Črno goro — od tega polovico za dograditev, polovico pa za prekoračitev pri cenah in zavoljo nepredvidenih del. Viri sredstev naj bi bili: tuja posojila, sredstva ŽTP Beograd in ljudsko posojilo. Skupščina bo za letošnje prvo tromesečje odobrila 45 milijonov ND, da bi se delo lahko nadaljevalo. Tudi za Črno goro, ki se ne more opreti na lastne sile, bo treba zagotoviti posojilo, ki bi po oceni črnogorskih politikov in gospodarstvenikov moralo znašati kakih 500 milijonov ND. Najbolje bi bilo razpisati posojilo za financiranje vseh del na celotni dolžini proge. Hkrati

s progo naj bi končali tudi drugo fazo gradnje luke Bar. Glede tega je IS Srbije že dal IS Črne gore polno podporo.

Nova železarna

Splitsko podjetje „Jadranska železarna“ te dni dokončuje svojo mini železarno v Kaštel-Sučurcu. Začetna letna zmogljivost železarne bo znašala 60.000 ton. Že sedaj pa pripravljajo načrte za razširitev zmogljivosti na 150.000 ton, v petih letih pa na 300.000 ton. V novi tovarni bo delalo samo kakih 250 delavcev. Večina jih je sedaj na kvalifikaciji in specializaciji v ZR Nemčiji in Italiji ter v Železarni Sisak.

Ven, nato nazaj!

Jugoslavija bo morala v prihodnjih mesecih uvoziti 900.000 ton žita, 500.000 ton pšenice in 400.000 ton koruze, kar nas bo stalo dobrih 100 milijonov dolarjev. Pri tem pa smo iz lanskega pridelka prodali tujim kupcem prav 400.000 ton koruze, ki jih sedaj iščemo na tujih tržiščih.

Na tako „poslovnost“ navaja pridelovalce, ki so hkrati tudi največji porabniki koruze, naša kreditna politika. Jeseni, ko kmetovalci potrebujejo največ obratnih sredstev, le-teh ni mogoče dobiti, zato morajo prodajati svoje pridelke, kasneje pa jih spet kupovati. Zaradi takih

Skladišča se polnijo

Po zadnjih omejitvah potrošniških kreditov so se precej povečale zaloge avtomobilov, pohištva, hladilnikov in televizorjev. Prvič se je primerilo, da ima „Zastava“ na zalogi več kot 7000 vozil.

Po svetu se takšno blago navadno prodaja na kredit, zato je nujno potrebo tudi pri nas dolgoročno usmeriti politiko potrošniških kreditov. Glede na to, da so hranilne vloge dosegle že 15,5 milijarde dinarjev, potrošniški krediti pa 6,5 milijarde dinarjev, je treba pričakovati, da se bodo izpolnile obljube o novi liberalizaciji teh kreditov. V nasprotnem se bodo številni proizvajalci dragega blaga, ki ga nikjer v svetu ne kupujejo za gotovino, zares znašli v neugodnem položaju.

ribnica

PRODAJA
POLKNA
VRATA
OKNA
NA KREDIT

Odnosi in sodelovanje z Zvezno komunistov in z drugimi družbeno političnimi in družbenimi organizacijami se prav tako naprej odvijajo v starih okvirih. Vprašanje tako imenovanega sodelovanja se vse bolj kaže kot neustrezno. Potrebno bi namreč bilo, da se to sodelovanje v vprašanih skupnega in splošnega interesa razvija predvsem v naših organih in telesih, saj se sicer praktično — ne da bi mi to želeli — Socialistična zveza spreminja nekakšno paralelno oziroma partnersko organizacijo, kar pa načelno ni in tudi ne bi smelo biti.“

INŽ. EMERIK BLUM, generalni direktor „Energetična investa“ v „Privrednom pregledu“:

Vodilnim kadrom v gospodarstvu se pogosto očita, da se uzurpirali oblast neposrednim proizvajalcev. Kadar pa se mi gospodarstva urejajo različni vodilni kadri v gospodarstvu, kršijo samoupravljanje — zelo samozavestno, pogosto pa tudi popolnoma samostojno odločajo sistemskih in drugih vprašanjih takrat pa tega ne obravnavamo kot uzurpiranje oblasti.

Najprej v Dalmacijo

Konferenca dalmatinskih občin zahteva, da IS Hrvatske umakne z dnevnega reda svoje seje razpravo o financiranju gradnje avtomobilskih cest na Hrvatskem. Po nedavnem sprejetem sklepu IS Hrvatske naj bi namreč pričeli gradnjo avto ceste Zagreb—Split šele leta 1973,

to je za avto cestama Zagreb—Beograd in Karlovac—Reka Trst. S tem vrstnim redom pa Dalmatinci ne strinjajo. Kot je znano, je podjetje Autoput Zagreb—Split že izdelalo dokumentacijo in je pripravljeno že prihodnje leto pričeti gradnjo ceste v Dalmaciji.

... v jugoslovanskih sindikatih

V ZNAMENJU
KONGRESA
SAMOUPRAVLJAVCEV

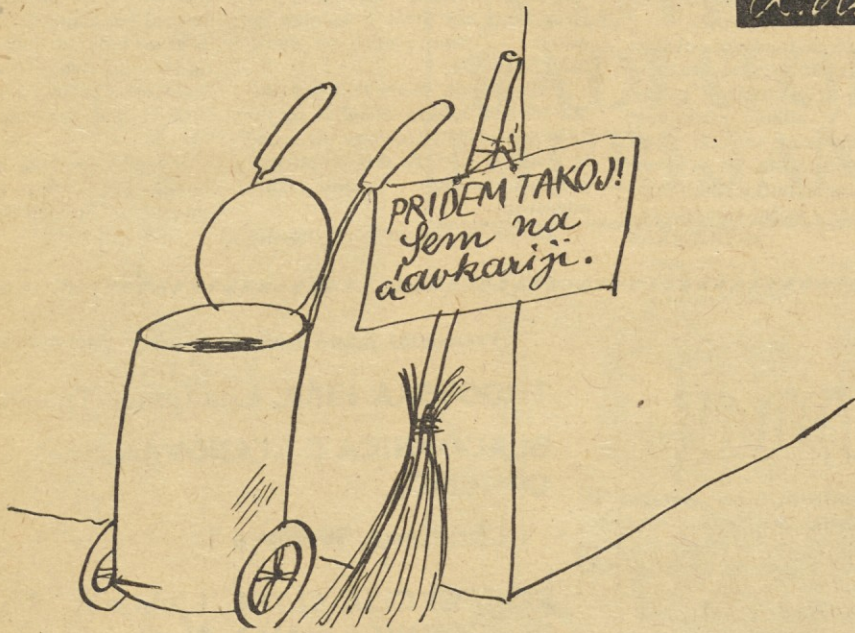
BOSNA
IN HERCEGOVINA

Četrta konferenca Zveze sindikatov BiH je po svojem bistvu pomenila oceno dosedanjih priprav na kongres samoupravljalcev Jugoslavije, ki bo že čez štiri mesece v Sarajevu. Zato je razumljivo, da je bila glavna tema konference analiza dosedanjega razvoja samoupravnih odnosov v tej republici.

Temeljna ugotovitev v tej razpravi je bila ugotovitev, da se je v zadnjem obdobju izredno razmahnila samoupravna aktivnost neposrednih proizvajalcev in občanov. Samouprava je tako po dveh desetletjih že prerasla svojo otroško dobo in se prevesila v čas dozorevanja. Samouprava je postala psihologija milijonov ljudi, so poudarili sindikati BiH na svoji zadnji konferenci.

Kljub tej ugotovitvi pa so udeleženci konference bosansko-hercegovskih sindikatov opozarjali tudi na nekatere zaviralne momente v nadaljnjem razvoju samoupravnih družbenih odnosov. Predvsem so opozarjali na to, da je lažna dilema — ali integracija ali samoupravljanje — ki jo mnogi tako zelo pogosto poudarjajo, hoteč se izogniti vplivu neposrednih proizvajalcev. Zavoljo tega je konferenca pozvala sindikalne organizacije, da naj budno spremljajo razvoj samoupravnih odnosov v integriranih delovnih organizacijah ter se uprejo slehernemu poskusu degradacije delovnih enot, dajanja prednosti izključno ekonomskim stranem integracije in poskusom prelaganja ureditve samoupravnih odnosov na kasnejši čas.

A. Novak

ENAKOST

PODOBE NAŠEGA ČASA

— Si videl?
— Ja, videl! Spet so delili...
— Čeprav jim je bilo jasno rečeno, da ne, ne?
— Čeprav!
— Kaj je treba zdaj storiti, kaj praviš?
— Mislim, da je treba vso stvar zelo zaostri.
— Kako zaostri?
— Prvič: v ospredje je treba postaviti odgovornost, in sicer kot ključno vprašanje. In drugič: graditi je treba na kritiki ekscesov. To bo mobiliziralo mase.
— Na katere ekcese bi dali poanto, kaj misliš?
— Jaz bi uporabil kar statistične vire. Kot veš, so lani v zadnjih mesecih povečali plače v zunanji trgovini za 36 odstotkov, v bankah za 40, v filmski industriji pa za 46. Ob takšnih podatkih res ne

more biti težko graditi politične akcije.
— Mislim, da pri zunanji trgovini in bankah ne bo večjih problemov. Skrbi me le filmska industrija. Kako bodo ma-

— Priporočili bomo kolektivom v teh gospodarskih panogah in višjim asociacijam združenega dela na omenjenih področjih družbenih dejavnosti, naj uskladijo...

lili! Slej ko prej jim bo denarja zmanjkalo.
— Ne pravi mi pravljice! Ne rečem: filmarjem lahko zapreš pipo in pika. Če pa je danes še kje denar, je v zunanji

PO DELU!

terialno odgovarjali za sto in več milijonov v zvezi s slovensko Maškarako, če jim bomo pobrali dohodke?
— Le kdo pravi, da bomo kaj pobrali?
— Kaj jih ne bomo zahtevali nazaj?
— Si ob pamet?
— Kaj pa bomo?
— Priporočili bomo...
— Aha, že razumem! Rekli bomo inšpekciji, službi družbenega knjigovodstva in javnemu tožilstvu, naj grejo, kamor je treba, pogledajo, kakor je treba, nato pa storijo, kar je treba, ne?

— Aha, že vem. Rekli bomo, naj uskladijo svoje osebne dohodke z dohodki v drugih podjetjih ali pa s tistimi, ki so jih imeli leta 1969, ne?
— Ne, nimamo te pravice! Priporočimo lahko samo to, da jih uskladijo z rezultati svojega dela.
— Saj to pa menda že delajo, ne?! Vsaj tako pravijo. Kaj pa hočeš s tem manevrom, povej, kaj imaš za bregom?! Kaj spet ne bomo šli do konca?
— Kdo pravi, da ne bomo šli?! Šli bomo, kako ne! Kaj misliš, da bodo lahko še dolgo de-

trgovini in v bankah. Ti bodo po mojem lahko delili tudi takrat, ko bo že povsod suša.
— Ne bodo, brez skrbi! Ali veš, da je tudi že vrsta bank nelikvidnih?
— Ne, tega pa ne vem. Kaj so šli res že tako do konca?
— Ja, do konca.
— Kako so pa potem lahko toliko delili?
— Mislim, da povsem v skladu s svojo interno zakonodajo. Menda so ljudje v bankah plačani od prometa. V zunanji trgovini pa od uvoza.
VINKO BLATNIK

Našli so najboljšo pot k sanaciji

V Železarni Jesenice se zavedajo, da bodo z večjim številom kvalitetnih inovacij najbolje pomagali premostiti trenutne težave

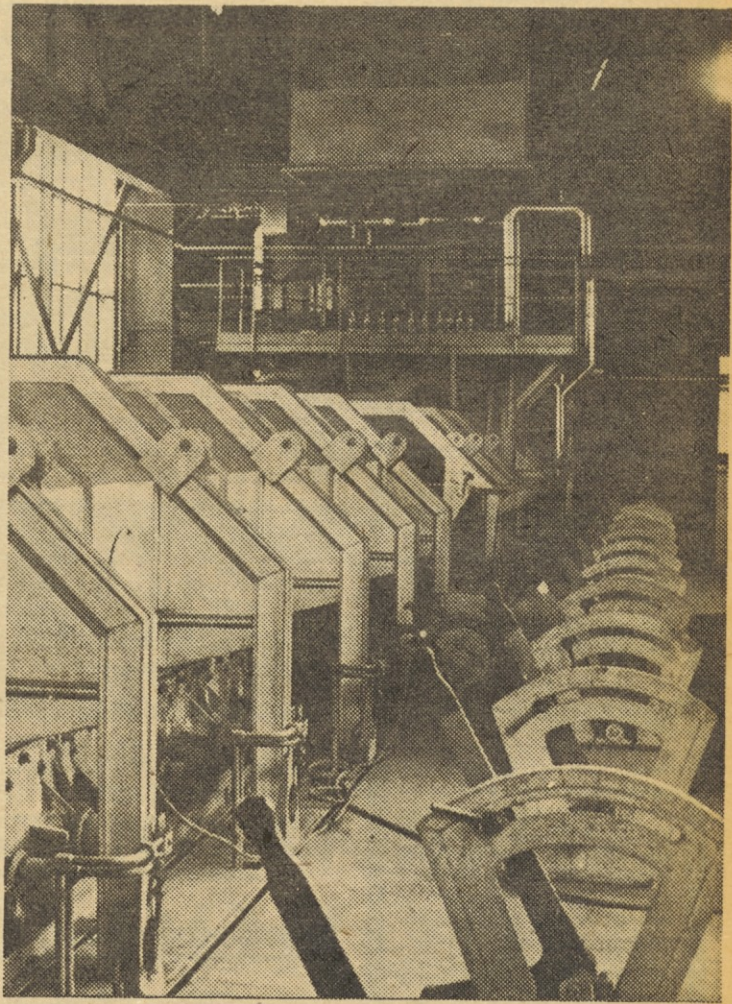
V jeseniški železarni si služba, ki ima na skrbi inovacijsko aktivnost, z vsemi močmi trudi, da bi v vrste aktivnih iznajditeljev, novatorjev in racionalizatorjev vključila čim več kvalificiranih in visokokvalificiranih delavcev. Tovrstna dejavnost uživa polno podporo in izdatno vsestransko pomoč pri organih samoupravljanja, pri upravi podjetja in pri sindikalni organizaciji. Razen tega v jeseniški železarni stalno prilagajajo obstoječe pravilnike o izumih, tehničnih izboljšavah in koristnih predlogih, tako da tudi po tej plati materialno spodbujajo to dejavnost.

V delovni skupnosti imajo v vseh enotah formirane posebne komisije za oceno tehničnih izboljšav. Takih komisij je sedaj v železarni Jesenice osem, razen teh komisij pa deluje tudi poseben odbor pri delavskem svetu, ki ocenjuje tehnične izboljšave, ki so večjega pomena za podjetje.

Služba za poživljanje inovacijske dejavnosti v jeseniški železarni tesno sodeluje tudi z društvom iznajditeljev in avtorjev tehničnih izboljšav, ki vključuje v svoje vrste preko 200 stalnih članov.

Tolikšna prizadevnost za inovacijsko aktivnost je rodila tudi vrsto uspehov. V letu 1969 so jeseniški novatorji prijavi dva patenta, dve izboljšavi pa sta bili nagradjeni tudi iz sklada Borisa Kidriča. V lanskem letu so jeseniški novatorji predložili v oceno 45 nadvse koristnih tehničnih izboljšav, z njimi so železarskemu kolektivu prihranili preko 2.500.000 novih din. Lani so v Železarni Jesenice izplačali avtorjem izboljševalnih predlogov 81.341 novih din.

U. Ž.

Prečiščevalne naprave v novi aglomeraciji jeseniške železarne

VELENJSKA POBUDA

Kulturno-prosvetna dejavnost v delovnih skupnostih

V Saleški dolini si prizadevajo, da bi v prihodnje kulturno-prosvetno dejavnost bolj razmahnili tudi v okviru posamez-

nih delovnih skupnosti. Pobudo je dal občinski svet Zveze kulturno-prosvetnih organizacij Velenje, v akcijo pa se vključuje

tudi velenjski občinski sindikalni svet.

V občinskem svetu ZKPOS Velenje že nekaj časa razmišljajo, kako bi popestrili kulturno-prosvetno dejavnost, predvsem pa, kako bi bolj prodrli v delovne organizacije, kjer je tovrstna aktivnost skorajda zamrla. Zato je občinski svet ZKPOS predlagal občinskemu sindikalnemu vodstvu, da bi skupaj razpisala nagrade za dejavnost posameznih kulturno-prosvetnih skupin v delovnih organizacijah. Seveda pa bi morali storiti precej tudi za to, da bi ob mrtvilu, kakršno je zdaj, prišlo do ustanovitve skupin oziroma sekcij.

Po ugotovitvah velenjskega občinskega sveta ZKPOS je največ pogojev, da bi v okviru delovnih skupnosti ustanovili dramske skupine in pevske zbornice. Zato bodo predlagali vodstvom sindikalnih organizacij in samoupravnim organom, da bi v kratkem podrobneje razpravljali o kulturno-prosvetni dejavnosti v kolektivu in ocenili možnosti za poživitev tovrstne dejavnosti.

V Velenju so prepričani, da se bo sčasoma v delovnih skupnostih bolj razmahnila tudi kulturno-prosvetna dejavnost.

Letošnja setev

Založniški programi Prosvetnega servisa za leto 1971 niso nastali na osnovi vnaprej zanišljenih shem, pač pa na osnovi izkušenj, ki so jih imele redakcije pri svojem delu, in na osnovi vzpodbud, ki so jih prejele od svojih uporabnikov.

Uredništvo Dramske knjižnice je najprej hotelo uvrstiti v svoj program predvsem slovenska sodobna dela, da bi tako ustreglo številnim željam. Vendar je razpis, ki ga je pripravilo, prinesel sorazmerno skromen odziv: dela so bila ali umetniško preokromna ali pa presegajo tehnične možnosti naših amaterskih odrov. Zato se je moralo uredništvo povrniti k starim programskim izhodiščem, čeprav nikakor ne misli zanemariti slovenske dramske tvornosti. Poslej bo navezovalo neposredne stike s slovenskimi dramatikami. V programu za leto 1971 je posvetilo pozornost temu, da so uvrščena dela stilno in tematsko raznorodna in da imajo tako amaterski gledališki delavci možnost čimbolj pestre izbire.

Iz programa založbe velja zlasti poudariti novost — zbirko: aktualnosti. Zbirka bo posegala na najrazličnejša področja, na politično, ekonomsko, športno, samo da bo imela tema aktualen predznak. Poglavitna značilnost zbirke bo, da bo prilagojena delu v klubih.

Uredništva filmskih publikacij so sklenila, da bodo edicije prilagodila novim potrebam. Tako ne bodo spremljala le domače filmske produkcije, temveč tudi tuj program s posameznimi listi „Novih filmov“, tako da bo lahko zagotovljena ažurnost.

Glasbene edicije bodo uveljavljale svoje že preizkušene programske izhodišča. Poskušala pa bodo pritegniti k sodelovanju čimveč novih sodelavcev, tako da bi bile zares živ odmev slovenske glasbene tvornosti.

Že teh nekaj opisov glavnih značilnosti založniške dejavnosti Prosvetnega servisa (izdal bo vsega 61 različnih publikacij) priča, da si je ta zavod zadal obsežno nalogo za leto 1971

Direktor je mirno sedel v naslonjaču in bral razpravo o vključevanju mladih strokovnjakov v delo sodobno organizirane delovne organizacije. Med branjem pa ga je zmotilo trkanje na vrata. Zdrnil se je in komaj spreговорil: „Naprej!“

Vrata so se počasi odprla in vstopil je Janez, mlad elektroinženir, zaposlen v delovni organizaciji že pol drugo leto. Počasi je prišel pred mizo, prekrizal roki in strahoma dejal: „Dober dan, tovariš direktor. Oprostite, ker vas motim.“

„Nič, nič, kar povejte, kaj želite,“ je s prisiljeno prijaznim glasom odgovoril direktor.

Jazen je očividno iskal besede, s katerimi bi čimbolj nazorno povedal, kaj ga teži. „Tovariš direktor, saj veste, no, saj veste, da nerad ner-

gam, pa saj veste, človek včasih le mora kaj reči. Prišel sem, da bi vas vprašal, kaj je s stanovanjem, ki ste mi ga obljubili preden sem prišel v tovarno in kaj je s povišico, ki ste mi jo prav tako obljubili pred meseci?“

„Ja, ja, Janez, poznam te. Vem, da si zelo priljubljen med sodelavci, toda ničesar ti ne morem pomagati. Veš, samoupravni organi sprejemajo sklepe o tem, kdo kdaj dobi stanovanje. Napiši še eno prošnjo, dajem ti be-

in jih najbolj potrebujemo. No, tako sò že dobili povišico vodilni delavci in moja tajnica Mica. Glede očitanja, da je komercialni to dobil, ti lahko rečem le to, da z dvestotisočaki penzije ne more živeti, posebej še, ker sin

strokovnih kadrih. Oglasi se še kaj!“

Janez je prijel za kljuko in počasi odšel iz direktorjeve pisarne. Na pragu je še razločil besede, ki so mu udarile v uho. „Če vam ni prav, pa pojdite! V tujini še rabijo

»KAR POJDITE...«

Veste, to bi rad vedel zato, ker je računovodja dobil trošno stanovanje, čeprav je imel že prej lepo stanovanje, in ker je komercialni, ki je mimogrede že v pokoju, dobil že pretekli mesec povišico. No, saj veste, tovariš direktor, nimam namena ničesar očitati, saj me poznate, ali ne?“

sedo, da se bom zavzel, da čimprej rešimo tvoj stanovanjski problem. Pa glej, da se potem ne oženiš takoj, da ne boš potem znova sitnaril za družinsko stanovanje. Glede povišice je pa težko. Veš, sprejeli smo odločitev, da najprej povišamo plačo tistim, ki so najbolj prizadeti

študira. Prav zaradi tega smo mu popravili plačo tako, da zasluži pri nas še dodatnih tristo tisočakov. Veš, to ni veliko za našega komercialnega. Ti pa si še mlad in imaš še vse možnosti, da lahko dobro zaslužiš. Kdaj pa beš ti dobil povišico, še ne vem, nismo še razpravljali o

mlade kadre in jih tudi dobro plačajo. Tja pojdite nergat!“

Direktor se je znova zleknil v naslonjač in nadaljeval z branjem razprave o vključevanju mladih strokovnjakov v delo sodobno organizirane delovne organizacije.

OBAD

RAZPIS

Komisija za delovna razmerja pri

ČZP DELAVSKA ENOTNOST

Ljubljana, Dalmatinova 4/II

razpisuje

do zasedbe naslednja delovna mesta:

— delavcev v komercialni Delavske enotnosti

na področju pridobivanja oglasov za list Delavska enotnost (ekonomski propagandisti)

Razpisani sta dve delovni mesti. Za to delovno mesto je potrebna ekonomska izobrazba, prednost ekonomska smer. Poskusna doba tri mesece.

Dohodek po pravilniku o delitvi osebnih dohodkov ČZP Delavska enotnost.

Stanovanj nimamo.

Pismene ponudbe pošljite na naslov: Komisija za delovna razmerja pri ČZP Delavska enotnost, Ljubljana, Dalmatinova 4.

OBVESTILO NAROČNIKOM GRADIVA ZA II. KONGRES SAMOUPRAVLJAVCEV JUGOSLAVIJE

Vse naročnike gradiva za II. kongres samoupravljalcev Jugoslavije obveščamo, do obsega komplet gradiva 117 brošur — prispevkov delovnih in drugih organizacij. Gradivo je razpošiljala tiskarna sukcesivno, tako kot so bile brošure dotiskane. Zato dosedanja naročniki niso prejeli vseh 117 brošur (en komplet) hkrati, temveč v več pošiljkah. Nekateri naslovniki — naročniki, pa nam pošiljke vračajo. Zato prosimo, naj v bodoče pošiljk ne vračajo, ker gre za izpolnitev enega naročila.

Obveščamo sindikalne organizacije, da je na voljo še nekaj kompleto. Novi naročniki bodo prejeli vseh 117 brošur hkrati.

ČZP Delavska enotnost

O delu in vlogi družbeno političnih organizacij

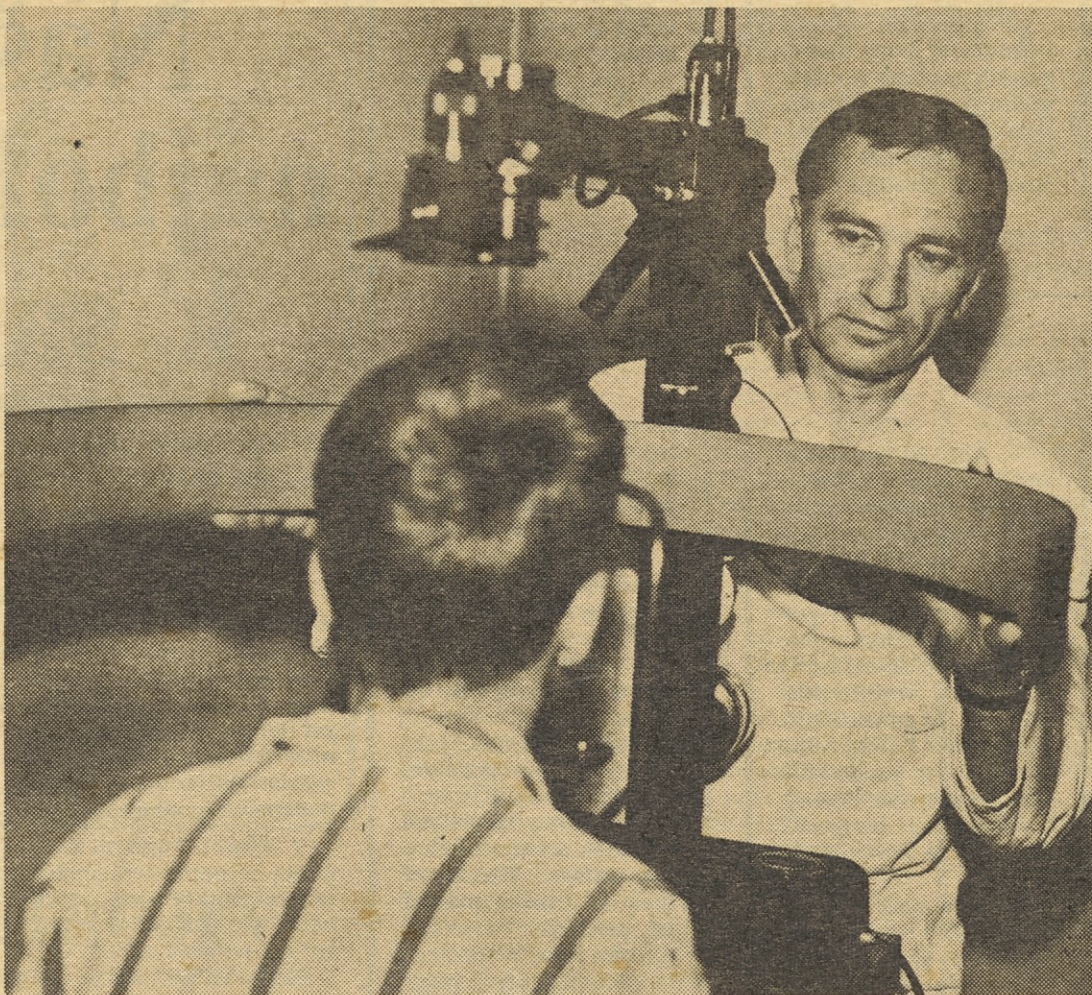
V dosedanjih razpravah o razvoju ZK, SZDL, sindikatov in drugih družbenopolitičnih organizacij je postalo očitno, da so tako v političnem sistemu kot v odnosih nujne spremembe, če hočemo ustvariti širši prostor za njihovo delovanje. V našem političnem sistemu skoraj ni več slišati besede delovnega človeka — občana, kakor ni čutiti resničnega življenja in njegovih pojavnih oblik. Politične organizacije se morajo torej prilagoditi življenju ne zaradi modernosti, pač pa zaradi resnične potrebe po demokratizaciji in ustvarjanju prostora za večjo udeležbo delovnih ljudi pri oblikovanju politike in odločanju. Naša politična praksa je še vse preveč prežeta z institucionalizacijo; povsod srečujemo nekakšne institucionalizirane forume in šablone, resnično življenje pa se razvija največkrat mimo njih. V takih razmerah je tudi zelo malo prostora za samoupravno dogovarjanje, ki ga prav zdaj vsi kličemo na pomoč. Velikokrat ga ovira normativna togost republikanskih ali zveznih predpisov. Prav tu so možnosti za delovanje SZDL. Čim manj bo normativizma in prisile in čim več se bodo občani ter delovni ljudje lahko samostojno dogovarjali, tem širše bo lahko tudi delovanje Socialistične zveze.

Bolj ko se naše javno življenje demokratizira, bolj se sproščajo različni interesi. Med njimi pa so tudi taki, ki delujejo proti samoupravljanju z razredno tujih pozicij. Zato je izredno pomembno, da deluje v SZDL, sindikatih in drugih družbenopolitičnih organizacijah Zveza komunistov kot organizirana idejnopolična sila, kot revolucionarno jedro, ki usmerja družbeni razvoj ne s pozicije oblasti, ampak z močjo argumentov. Očitek, da Zveza komunistov nima stališča do odprtih družbenih vprašanj, ne drži več. Ta stališča je treba zdaj le uresničiti s pomočjo množičnega političnega delovanja, ki pa je še dokaj šibko.

Najmočnejša kritika vsega obstoječega in prekinitev z vsem, kar se kot breme prejšnjih sistemov vleče za nami, pa je krepitev samoupravnih odnosov. V naši družbi se ne prestando soočajo samoupravne in protisamoupravne sile. V tem boju se moramo velikokrat upirati različnim monopolom, ki radi uporabljajo kot sredstvo za obrambo in izgovor za zaščito svojih koristi — „nacionalni interes“. Zato je na področju nacionalnih odnosov tudi toliko nejasnosti in zmedenosti; včasih je težko ločiti, kaj je nacionalno in kaj nenacionalno, kaj je napredno in kaj nazadnjaško, to je le mahinacija in zloraba nacionalnih interesov.

Take razmere bomo lahko premagali le z neposrednim izražanjem resničnih interesov narodov in delovnih ljudi. Kolikor bolj bodo sodelovali pri odločanju, toliko manj bo možnosti za manipulacije v njihovem imenu.

Razprave o spremembah našega političnega sistema na ravni federacije, republik in pokrajin, ki smo jim pričela te dni, so torej poživilje tudi razmišljanje o tem, kakšna morata biti delo in vloga množičnih političnih organizacij v našem gospodarskem in družbenem življenju, če resnično žele pospeševati samoupravni razvoj naše družbe.

Pregled pri specialistu za oči

Pogovor brez ovinkov

Vzrok za nezadovoljstvo v mariborski bolnišnici ni samo neizplačana akontacija, temveč predvsem slabi medsebojni odnosi zlasti na relaciji zdravnik — ostali sodelavci

Minuli ponedeljek in torek so se v mariborski bolnišnici zaposleni zbrali na protestni shod. Med tistimi, ki so za skoraj dve uri zapustili bolniške prostore in odšli na cesto, ni bilo zdravnikov, bile pa so medicinske sestre, bolničarji, bolničarke, strážnice in še nekateri sodelavci zavoda. Čeprav je bil povod za protestni shod začasni preključek že sprejetega sklepa izvršilnega odbora zavoda (sprejel ga je 24. decembra 1970), da bodo delavci dobili enkratne akontacije v višini 50 % osebnega dohodka — preključek je vodstvo podjetja ob soglasju sindikalne organizacije in ZK utemeljilo z ukrepi ZIS o zamrznjenju OD — pa so vzroki za nezadovoljstvo zaposlenih v mariborski bolnišnici globlji. Že res, da so velike razlike v osebnih dohodkih — od 810 din najnižjega povprečnega osebnega dohodka do 4.950 din najvišjega in da takšna delitev ne vpliva stimulatивно na delo, vendar pa denar ni vse.

Na sestanku, na katerem so

se zbrali „nezadovoljni“ in vodstvo zavoda ter predstavniki samoupravnih organov in sindikalne organizacije ter predsednik občinskega sindikalnega sveta Maribor, so ostro grajali zlasti medsebojne odnose v bolnišnici. Brez ovinkov pa so tudi povedali, da v zavodu ni pravega reda, zlasti pri visoko strokovnih kadrih in da to kvarno vpliva na vzdušje, v katerem naj poteka odgovorno delo.

Na sestanku, ki je bil minuli torek po protestnem shodu v sindikalni dvorani mariborske bolnišnice — udeležilo se ga je okoli 400 članov kolektiva — so sprejeli sklepe, ki dajejo vsaj osnovo, da bo poslej v tem zavodu drugače. Sklenili so:

— da je treba izenačiti osebne dohodke zaposlenih v mari-

borski bolnišnici z osebnimi dohodki delavcev v drugih zdravstvenih zavodih — tako v Mariboru, kot v ostali Sloveniji.

— Najnižji osebni dohodek v bolnišnici naj ne bo nižji od 900 dinarjev, pri določanju osebnih dohodkov pa je treba upoštevati katalog, ki ga je izdal sindikat delavcev družbenih dejavnosti.

— Novi pravilnik o nagrajevanju, ki ga bodo dobili delavci bolnišnice v razpravo v kratkem, mora upoštevati leta službe in izobrazbo.

— Prizadeti vztrajajo, da jim izplačajo obljubljeni akontacije na osebne dohodke.

— Za vse delavce bolnišnice mora veljati delovni čas enako. Ukiniti je treba honorarno delo med delovnim časom.

MARIBORSKI SINDIKATI OPOZARJAJO

Zvišanje prispevkov ne sme ogroziti zdravja

S pričetkom letošnjega leta so v Mariboru pričele veljati nove stopnje prispevka za zdravstveno zavarovanje delavcev. Osnovna prispevna stopnja, ki je znašala prej 5,2 odstotka od osebnega dohodka, se je povečala na 6,6 odstotka, uvedli pa so tudi posebno prispevno stopnjo za nesreče pri delu in poklicna obolenja, in sicer v višini 0,71 odstotka od bruto osebnih dohodkov zaposlenih.

O zvišanju prispevka za zdravstveno varstvo delavcev je tik pred novim letom odločala skupnost zdravstvenega zavarovanja delavcev v Mariboru, ki pri tem ni imela lahkega dela, saj sovpada čas zviševanja z obdobjem izvajanja stabilizacijskih ukrepov. Hkrati pa je treba

ugotoviti, da predvideva novi zakon o zdravstvenem varstvu, ki je bil lani sprejet, tudi nove zahteve in s tem dodatne obremenitve. Tako je treba po tem zakonu zagotoviti med pravicami zavarovancev zlasti obvezne oblike zdravstvenega varstva, in sicer tudi tiste, ki imajo značaj kolektivnih preventivnih ukrepov. Te oblike varstva so doslej plačevala družbenopolitične skupnosti.

Razen zvišanja prispevkov za zdravstveno varstvo pa bodo morali zavarovanci v mariborski regiji tudi več prispevati pri plačevanju nekaterih zdravstvenih storitev. Tako se je zvišal prispevek za vsak recept na 5 dinarjev (prej 4). Za obisk zdravnika na domu je treba odšteti 10 dinarjev, lani 5, prevoz z re-

ševalnim avtomobilom pa se je za zavarovance podražil od 10 na 15 dinarjev. Za 100 odstotkov se je povečal tudi prispevek pri specialističnem pregledu, več denarja je treba odšteti pri nabavi protez, naočnikov in slušnih aparatov, prispevek za zobozdravstvene storitve pa se je zvišal od 25 na 30 odstotkov.

V razpravi pred sprejetjem sklepa o zvišanju stopenj in prispevkov na skupščini zdravstvenega zavarovanja delavcev v Mariboru so predstavniki občinskega sindikalnega sveta opozorili na nevarnost, da bi zvišanje prispevkov za recepte, za pregled pri zdravniku in druga odvrčala zavarovance z manjšimi osebnimi dohodki od uveljavljanja svojih pravic, kar bi morali preprečiti.

D. P.

BRATSKA POMOČ V SILI

Kot povsod po državi je tudi v Celju zadnje dni primanjkovalo poleg nafte in kurilnega olja, plina. Dva dni so potrošniki zaman ugibali, kdaj bo prišel plin, kajti Plinarna—vodovod je bila brez moči. Takrat pa so se v vodstvu občinske konference SZDL v Celju odločili, da vprašajo za morebitno pomoč pobrateno mesto Sisak. V tem mestu so klic po pomoči razumeli in že naslednji dan sta v Celje pripeljala dva tovornjaka, ki so ju s plinom natorčili v rafineriji Sisak. Tako je pobrateno mesto pomagalo ljudem v Celju iz zadrege. Pa naj še kdo reče, da pobratenje nima pomena.

M. BRECL

TRGOVANJE OB NEDELJAH

Podatke za analizo v zvezi z nedeljskim obratovalnim časom živilskih trgovin je dalo republiški gospodarski zbornici na razpolago 13 večjih gospodarskih organizacij, nanašajo se pa na skupno 134 prodajal s področja naše republike. Navidezna primerjava prometa ob nedeljah kaže sicer ugodne rezultate. V poprečju dosega nedeljski promet nad dve tretjini prometa, doseženega ob delavnikih. Najvišji poprečni promet ob nedeljah dosegajo prodajalne v obmejnem področju z Italijo, v drugih potrošniških središčih pa je nedeljski promet zmernejši.

Participacija kot lani

Na zadnji seji skupščine skupnosti zdravstvenega zavarovanja delavcev Ravne na Koroškem so sklenili, da znaša od 1. 1. 1971 naprej stopnja prispevka za obvezne in razširjene oblike zdravstvenega zavarovanja 6,30 % od bruto osebnih dohodkov, stopnja prispevka za nesreče pri delu ter za obolenja za poklicno boleznijo pa je določena na 1 % bruto osebnega dohodka.

Člani ravenske skupščine Skupnosti zdravstvenega zavarovanja delavcev so tudi sklenili, da bo participacija zavarovanih oseb k stroškom posameznih zdravstvenih storitev na področju ravenske skupnosti v letu 1971 enaka, kot je bila prejšnje leto.

Otroški oddelek plastične kirurgije, ki se je preselil v dograjen trakt novega kliničnega centra v Ljubljani

za lepšo in bolj čvrsto postavo

melbrosia pld.

medex Ljubljana

TRBOVELJSKA ŠOLA V NARAVI

ŽE PETO LETO ZAPORED

Na Mrzlici se je pred kratkim spet naselil prešeren živ-žav. Po njenih strminah vsak dan — dopoldan in popoldan — drsi nešteto parov smučič. Prostori planinskega doma so se za nekaj tednov spremenili v učilnice, kjer se mlade glave sklanjajo nad knjige in zvezke in dobivajo znanje v nekoliko nenavadnih, a vendarle za učence nad vse prijetnih okoliščinah

Dijaki petih razredov trboveljskih osemletk imajo tudi letošnjo zimo pouk na prostem, združen z učenjem smučanja. Omogočili so ga temeljna izobraževalna skupnost skupaj z vodstvi vseh treh osnovnih šol v središču revirjev in ob sodelovanju s svetom za kulturo in prosveto ter trboveljskim smučarskim društvom. TIS je prispevala 25.000 din, starši pa so ali bodo plačali za vsak dan bivanja svojih otrok na Mrzlici po 25 din, kjer imajo seveda popolno oskrbo in pet dnevni obrokov hrane. Kot zmeraj doslej, so organizatorji šole v naravi tudi tokrat omogočili brezplačno bivanje na Mrzlici socialno ogroženim učencem, katerih starši ne bi zmogli prispevati vseh stroškov.

Letos se bo na mrzlički planini zvrstilo v šoli v naravi okrog 260 otrok. Vsaka skupina bo ostala tamkaj teden dni in v tem času se bodo številni med njimi ali pa večina naučila smučanja, spretnosti torej, ki je dandanašnji ne samo potrebna mlademu človeku, marveč si z njeno pomočjo krepi in utrjuje tudi svoje zdravje. Sicer pa v trboveljski občini že pet let izvajajo in uresničujejo predlog tistega dela vzgojno-izobraževalnega programa, ki predvideva vrsto novih oblik učenja otrok, in torej tudi pouk na prostem. Ob začetku uvajanja tega pouka so šolam priskočile v pomoč delovne organizacije, zdaj ta podpora ni več potrebna, ker so se materialne razmere vzgoje in izobraževanja v trboveljski občini izboljšale in ima temeljna izobraževalna skupnost možnost vsako leto dati nekaj denarja tudi za te namene.

—m—

**pohištvo
in oprema
za vaš dom**

lesnina

centrala ljubljana titova 51

USPEŠNA PRIZADEVANJA PODRUŽNICE KREDITNE BANKE CELJE

NA HRANILNO KNJIŽICO OSEBNI DOHODEK

V Saleški dolini so že nekaj časa s simpatijami spremljali prizadevanja velenjske podružnice Kreditne banke Celje, da bi zaposleni v delovnih organizacijah nakazovali vsaj del osebnega dohodka, če že ne celoten osebni dohodek na hranilno knjižico KB Celje — podružnice Velenje. Koristi od tega bi imeli prav vsi — tako delovne organizacije kot zaposleni v delovnih organizacijah — novi „varčevalci“.

Za kaj gre? KB Celje, podružnica Velenje, dodeljuje delovnim organizacijam, ki se odločijo za nakazovanje dela osebnih dohodkov zaposlenih na hranilne knjižice, kratkoročna posojila iz dela salda teh hranilnih vlog. Torej bi morale biti delovne organizacije zainteresirane kar najbolj za to obliko „varčevanja“. Koristi pa imajo tudi delavci, saj podružnica KB Celje v Velenju obreštuje denar, ki je na hranilnih knjižicah teh novih „varčevalcev“, po običajni obrestni meri. Z denarjem razpolagajo zaposleni, kakor jih je volja. Vendar pa so toliko na boljšem, kot če bi prejimali denar in ga hranili doma, da jim tečejo obresti.

V Saleški dolini so se najprej odločili, da bodo nakazovali del osebnega dohodka na hranilne knjižice zaposlenih v podružnici KB Celje sami. Sledil jim je Rudarski šolski center Velenje, in sicer sprva samo z nagradami za gojence, pozneje pa tudi z osebnimi dohodki zaposlenih.

Potem sta se priključila še SGP Vengrad Velenje in Lesna industrija Lesna Šoštanj.

Pri velenjski podružnici KB Celje so v zadnjem času povsem poenostavili postopek okrog nakazovanja dela osebnega dohodka oziroma učne nagrade na hranilno knjižico. Zaposleni v delovnih organizacijah zdaj podpišejo le izjavo, koliko osebnega dohodka naj delovna organizacija nakazuje na hranilno knjižico. Ob izplačilu osebnega dohodka prejmejo obvestilo, s katerim gre-

do na banko ali pošto, kjer jim pripišejo vlogo na hranilno knjižico.

V Saleški dolini prejema zdaj že več kot 1700 oseb del osebnega dohodka oz. učno nagrado na hranilno knjižico. Pomembnejše je, da od okrog 240.000 dinarjev, kolikor nakažejo delovne organizacije ob plačilnem dnevu na hranilne knjižice, ostane na knjižicah okrog 60 % nakazanega denarja vsak mesec. Torej — so se novi „varčevalci“ po tej plati kar dobro izkazali. To je nedvomno spodbudno!

(vš)

Stanarine po starem

Kaže, da se stanarine tudi letos ne bodo povečale. Zato stanovanjska podjetja že opozarjajo, da niti za vzdrževanje sedanjega stanovanjskega sklada ne morejo nositi odgovornosti. Kako zagotoviti streho nad glavo 700.000 jugoslovanskim družinam, ki so še brez nje? Sedanji predpisi o subvencioniranju stanarin zagotavljajo dotacijo le tistim, ki stanovanje že imajo in ki so — povečini — prišli do njega izključno z družbenimi sredstvi. Čim razkošnejše stanovanje — tem večja dotacija. Medtem ko se stanarine nikamor ne premaknejo, pa je cena stanovanj čedalje višja: od 1965 se je že potrojila. Zato se je hkrati s predlogom o zamrzitvi stanarin pojavil predlog, naj bi zamrzili tudi cene gradenj. Seveda se zastavlja vprašanje, če je to najboljša pot. V interesu širokih plasti delovnih ljudi bi namreč bilo, da bi vprašanje stanovanjskega gospodarstva slednjč uredili celovito.

Ledu in snega je dovolj, samo prostega časa je premalo

Vzgojiteljice v boju za staro pravdo

Kadarkoli obogatimo našo zakonodajo z novim zakonom, ne smemo pozabiti na eno izmed njegovih bistvenih dimenzij — na osnutek zakona in kritiko le-tega.

Še v preteklem letu so predstavniki otroških vrtcev ajdovske, novogoriške in tolminske občine razpravljali o osnutku zakona o vzgojno-varstvenih ustanovah. Upravičenost razprave se je pokazala v spoznanju, da sta tako varstvo, kot tudi izobraževanje dimenziji vzgajanja predšolskih otrok. Odrekla se je torej že kar splošno priznanemu mnenju, da otroškimi vrtci pripada le funkcija varstva, izobraževanje pa da je stvar šole. Le če jim bo novi zakon poleg funkcije varstva priznal tudi izobraževalno funkcijo, bo končno razbit mit o A in B programu, mit o programu, ki je otroškimi vrtci dokaj skopo odmeril dotacije. A in B program je namreč ustvarjal videz, da vrtec le varuje, ne pa tudi vzgaja. Posledica takega zgrešenega pojmovanja je bila višja oskrbnina v otroških vrtcih, kajti starši dejansko niso plačevali le varstva svojih otrok, temveč so krili tudi stroške vzgoje, stroške, ki so pravzaprav stvar družbe kot celote. Le če bodo otroški vrtci s svojimi pravicami in dolžnostmi uspeli dohajati druge vzgojno izobraževalne ustanove, bo odpravljena možnost, da otroški vrtec postane statusni simbol privilegirancev, kolikor to seveda že ni.

DOPUSTI — TRN V PETAH VZGOJITELJIC

Zakon o delovnih razmerjih med drugim določa, da našemu delovnemu človeku pripada na leto najmanj 14 in največ 30 delovnih dni dopusta, v izjemnih primerih 60. V teh mejah določajo delovne skupnosti s svojimi pravilniki letne dopuste delavcem. Zaradi specifičnega položaja otroških vrtcev, le-tu delo namreč poteka neprekinjeno skozi vse leto, velja za vzgojiteljice isti zakon kot za pedagoške delavce na osnovnih šolah in gimnazijah, zakon, ki določa največ petinštirideset dni dopusta. Mnogo poslancev stoji na stališču, da bi morali biti otroški vrtci odprti skozi vse leto. Zaradi pomanjkanja delovne sile v vzgojno varstvenih ustanovah, bi se taka reforma odražala v dodatni obremenitvi, oziroma v znižanju dopustov že zaposlenih vzgojiteljev. Vzgoji-

teljem se dopusti ne bi več odmerjali po zakonu, ki velja za pedagoge, temveč po zakonu, ki ima svoj maksimum postavljen pri tridesetih dneh.

„V poletnih dneh so otroci sitni in nemogoče je z njimi delati tako, kot bi bilo treba. Že samo to, da je delovni dan neke vzgojiteljice razdeljen na pet pedagoških ur, dve pa odpadeta na izdelovanje vzgojnih pripomočkov, nas vodi k zaključku, da je celo v normalnih pogojih nemogoče uspešno delati z otroki poln delovni čas.“ Svoj boj za staro pravdo, za petinštirideset dni dopusta, opirajo vzgojiteljice na mnenje republikanskih sindikatov, češ da med vzgojiteljicami in pedagoškimi delavci na šolah ne sme biti nobenih razlik. „Za enako delo moraš biti nagradjen z enakimi pravicami, za enake dolžnosti moraš odgovarjati z enako mero odgovornosti“, pravijo vzgojiteljice. „Toda petinštirideset dni dopusta ni le pravica, ki nam pripada že petindvajset let,

to je obenem tudi nagrada, ki nam jo družba dolguje za tiste nadure, za katere nismo bile nikoli posebej plačane.“

POTREBNA BO ŠIRŠA POMOČ

„Če pa bo predlog, da morajo biti vrtci odprti skozi vse leto, sprejet, potem je treba odpraviti tudi dodatno obremenitev, ki bi s tem odpadla na nas,“ se pritožujejo že tako preobremenjene vzgojiteljice. Kompromis med zahtevo poslancev, da se mora v bodoče vzgojno varstveni proces odvijati tudi v počitniških dneh, in med zahtevo vzgojiteljic, da jim še vnaprej pripada petinštirideset dni dopusta, bi bilo mogoče doseči z zaposlovanjem še ene vzgojiteljice na oddelku. In če to ni mogoče, bi bilo treba laičnim osbama, ki so v vrtcih zaposlene za nepoln delovni čas in jim zakon prepoveduje opravljanje vzgojne funkcije, dovoliti, da otroke ne le varu-

„Saga o pištoli“

Na zadnjem plenumu republiškega odbora sindikata delavcev storitvenih dejavnosti Slovenije so člani vneto razpravljali, kako izboljšati kadrovsko strukturo v storitvenih delovnih organizacijah naše republike.

V kotu velike sejne dvorane Doma sindikatov je za „novinarsko“ mizo sedel plavolas, osemletni fantek. Za veliko mizo, z ostalimi člani pa je bila njegova mama, članica plenuma.

Mama sina ni imela kje pustiti. Pripeljala ga je kar na sejo, ki je trajala nekaj ur. Fantek se na seji ni dolgočasil. Bral je strip. Toda kmalu se je vsega naveličal. Mama je nekajkrat vstala in ga skušala tolažiti, ko otrok ni vzdržal več. Seja se je končala. Odšli smo. Mimogrede sem fantka potrepljal po glavi. Pogled se mi je ustavljal na naslovni strani stripa. Naslov je bil „Saga o pištoli“.

Ves čas, ko sem opazoval fantka, še posebej pa, ko sem odhajal, so se mi po glavi podile misli o otroškem varstvu. Kdaj bo to urejeno v Ljubljani? Ali sploh bo? Ni denarja! Za vse drugo pa je, itd., itd. In še na nekaj sem pomislil: kaj ko bi v Domu sindikatov uredili otroško varstvo v eni izmed številnih sob. Ne bi bilo slabo, če bi otroci počakali na varnem, ko so njihove mame na sejah. Spomnil sem se, da imajo nekaj takega že organiziranega v supermarketu Emone.

M. Ž.

DEKLETA IZ LISCE PRAVIJO:

»Varčujemo z denarjem pa tudi z zabavo...«

Imeni Jutranjka in Lisca, velikih tovarn perila iz Sevnice, privlačita dekleta iz bližnjih in manj bližnjih krajev. Fante bi morda tudi vleklo, ker je v teh tovarnah toliko simpatičnih deklet, pa kaj ko zaposlujeta tovarni skoraj izključno le ženske. Nekaterim dekletom je bolj všeč Jutranjka, drugim Lisca, odločiti pa se morajo ob prihodu, saj kasnejše zamenjave niso možne. Tovarni namreč nista posebej navdušeni nad selitvami delavk iz ene tovarne v drugo in menda ne sprejemajo delavk, ki so bile prej zaposlene v sosednji tovarni. To nekaterim ni prav. Pritožbe sem slišal v Lisci.

Dekleta iz Lisce so povedala, da ne smejo niti minute pred iztekem delovnega časa čistiti strojev. Menda je mojster zelo hud na tiste, ki tega ne upoštevajo. Direktor finančnega sektorja Lisce Franc Ogorevc se je tej trditvi nasmejal in me peljal pet minut pred koncem v oddelku šivalnice. Nemalo deklet je že pazljivo čistilo stroje, kolegice pa so se pripravljale, da zasedejo njihovo mesto. Morda pa sva bila z direktorjem v napačnem oddelku, kdo ve?

Mnoge nastopajo ob dveh drugih „ših“: Dopoldne ali popoldne, kakor delajo pač, so gospodinjske pomočnice itn., za to pa dobe hrano in stanovanje. To je, kot sem slišal, tudi edina

možna pot do stanovanj, ki jih ni in ni. Samski dom je s 35 posteljami premajhen.

„Nekatere pa se vozijo,“ je povedala predsednica aktiva ZMS v Lisci Majda Mlakar. „Prevozi so slabo urejeni zaradi slabih cest, vendar bo sedaj bolje, ko bo tovarna kupila avto. Nekatere moje sodelavke vstajajo ob pol ure zjutraj, da pripesajo pravočasno iz oddaljenih vasi do avtobusa. O „prijetnosti“ tovrstne „rekreacije“ bi lahko razpravljali. Za te razmere pa se nihče ne zanima.“

Tovarna pa je za svoje mlade kot tudi starejše delavke prevzela izobraževalno vlogo.

Vsaka novinka obiskuje pol-

letni tečaj, kjer dobi izkušnje v šivanju, razlože pa ji tudi vse o samoupravi.

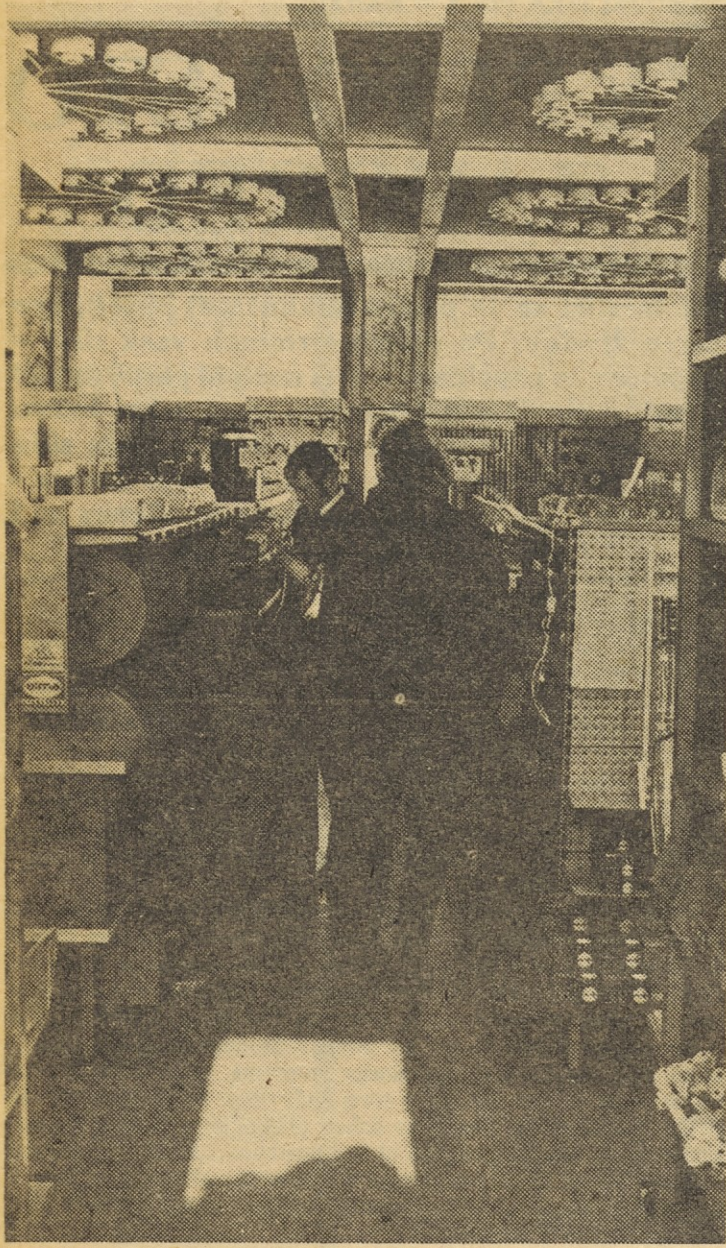
Druge plati, to je varčevanja, pa se je Lisca lotila v sodelovanju s Komunalno banko iz Celja. Poskus je prvi v Jugoslaviji.

Delavcem na plačilni dan ne izroče kuvert z denarjem, temveč jim nakažejo plačo na hranilne knjižice, kjer jim tečejo obresti.

Seveda zaposleni lahko takoj ali postopoma dvignejo denar, to je osebni dohodek. Višina prihranjenega denarja pa raste iz meseca v mesec. Delavke imajo na knjižici povprečno stalno eno „plačo“. Navajanje na varčevanje je torej uspelo.

Mladinke so z delom in osebnimi dohodki v glavnem zadovoljne, to jih je tudi privleklo v Sevnico, skrbi pa jih zabava. Te ni. Po delu nimajo kam iti, nimajo kaj početi, če niso prisliljene pomagati tam, kjer stanejo. To je sicer že drugo poglavje, toda povezano je s fluktuacijo. Problemi okoli stanovanj in pomanjkanje zabave, vse to povzroča odhod iz Sevnice in fluktuacija ni majhna. To bi verjetno moralo skrbeti tovarno. Tovarna bi lahko nudila tudi obilno pomoč. Mladinke upajo na to pomoč, saj bodo potem rajše sedle za šivalne stroje in šivale perilo, ki nosi ime Lisce, po celotni Evropi.

MILOVAN DIMITRIČ

Že mesec dni posluje za Bežigradom v Ljubljani nova Merkurjeva blagovnica Ferrum. Začeli so jo graditi pred dvema letoma. Skupaj z opremo je stala nekaj več kot pol milijarde starih dinarjev. Pri Merkurju pravijo, da je to največja splošna tehnična blagovnica v Ljubljani. Na 2.000 kvadratnih metrih prodajajo okrog 5.000 artiklov; od vijakov in žičnikov, do gospodinjskih predmetov in opreme. Vmes pa še stavbno in pohištveno okovje in vse vrste orodja.

Za Merkur, veletrgovino iz Kranja, je to 28. trgovina in šesta v Ljubljani. Pravijo, da bodo s to trgovino pokrili potrebe po tehničnem blagu bežigradske industrije, obrtnikov in mnogih malograditeljev v tem koncu Ljubljane.

ZANIMIVA POBUDA KRAJEVNE SKUPNOSTI RADEČE PRI ZIDANEM MOSTU

Kredit za nov proizvodni obrat

Verjetno se še ni primerilo, da bi krajevna skupnost posodila delovni organizaciji denar za ureditev novih gospodarskih zmogljivosti ● Primer iz Radeč pa kaže, da razvita krajevna samouprava posega tudi na gospodarska področja z željo, omogočiti kraju in njegovim prebivalcem širši in hitrejši razvoj

Hrastniška Tovarna kemičnih izdelkov je v petih mesecih odprla že drugi, tako imenovani dislocirani proizvodni obrat. Enega so ustanovili lani, septembra v Trbovljah, kjer so dobili na voljo nekdanje prostore Tapetništva, drugega pa pred dnevi v Radečah pri Zidanem mostu. V prvem primeru je hrastniškemu podjetju priskočila v pomoč občinska skupščina Trbovlje, v drugem pa krajevna skupnost. Radeško vodstvo krajevne skupnosti je upravljalo tudi prostore bivše mlekarne, ki pa zadnji čas niso bili izkoriščeni, zato so se odločili preučiti možnost, da bi v njih organizirali kakšnokoli pridobitno dejavnost. Ponudili so jih Tovarni kemičnih izdelkov Hrastnik, ki se je že dalj časa ikvarjala z zamisljivo, da bi ustanovili nov proizvodni obrat za izdelavo raznih kemičnih sred-

stev za potrebe naše prehrane in mlečne industrije.

Vendar so v hrastniški Tovarni kemičnih izdelkov ugotovili, da potrebujejo znatna sredstva za preureditev bivše mlekarne v proizvodni obrat, s katerimi pa podjetje ni razpolagalo. Krajevna skupnost v Radečah ni pomišljala in je s pomočjo občinske skupščine zbrala kar

100.000 din in jih podelila kot kredit hrastniškemu podjetju, ki je s tem in nekaj svojega denarja v kratkem času uresničilo svoj načrt ustanovitve novega obrata. Odprli so ga po Novem letu in samo pet zaposlenih bo še letos ustvarilo nad 4 milijone din celotnega dohodka. Kasneje bo mogoče proizvodnjo teh vrst blaga povečati in bistveno razširiti obseg gospodarjenja.

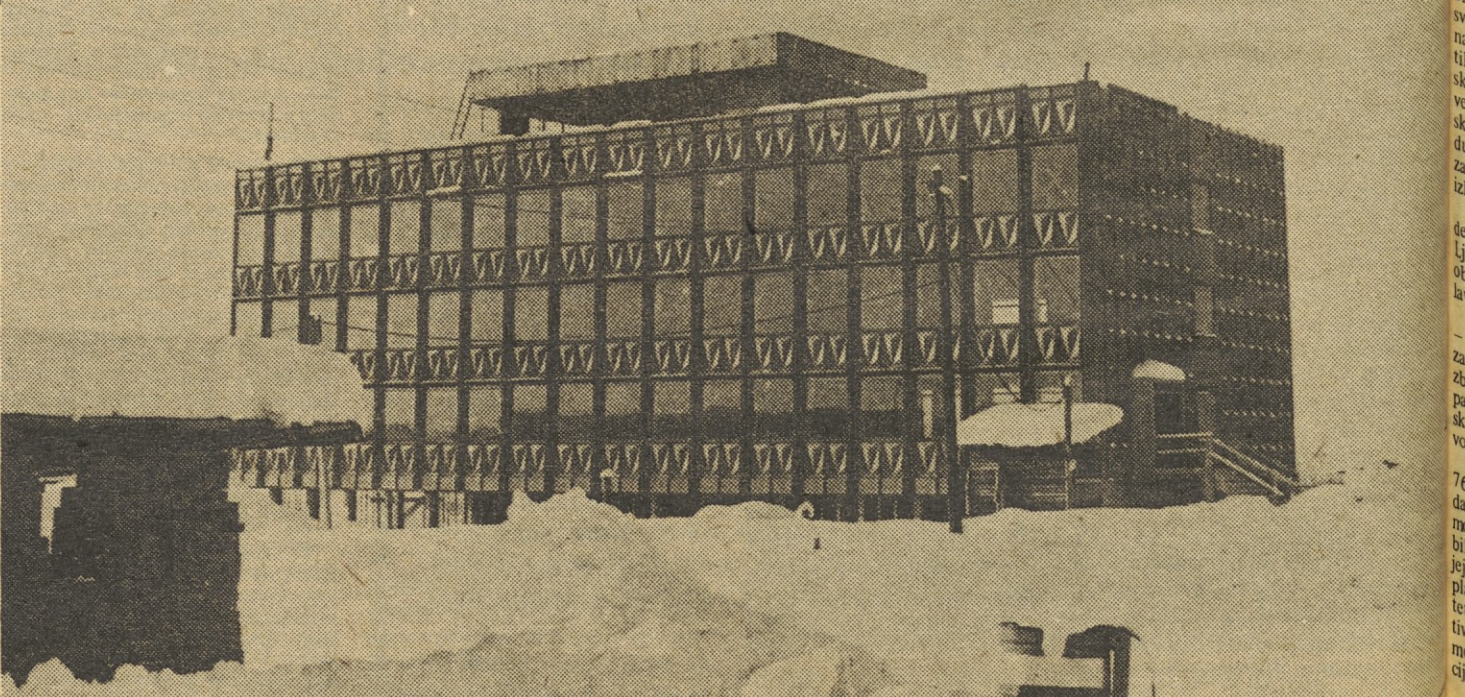
Hrastniška Tovarna kemičnih izdelkov in radeška krajevna skupnost pa nameravata tudi poslej vsestransko medsebojno sodelovati, saj je predvideno, da bosta poskrbeli tudi za gradnjo novih stanovanj za zaposlene ljudi v tem obratu. Tako je krajevna skupnost v Radečah uresničila in izvedla še eno svojo akcijo, med številnimi drugimi, ki se jih je lotila zadnji čas.

Splošno znano je, da je krajevna samouprava v Radečah pognala globoke korenine, da se ni lotevala samo urejanja komunalnih vprašanj, pač pa s svojo dejavnostjo posega na vsa področja družbenopolitičnega življenja.

V teh svojih prizadevanjih ima vsesplošno podporo večine prebivalcev tega majhnega mesta ob Savi. Z njihovo pod-

poro in sodelovanjem in seveda tudi s sodelovanjem občinske skupščine v Laškem so v krajevni skupnosti lani uredili tudi novo otroškvarstveno ustanovo, novo zdravstveno postajo, poživili društveno drugo življenje. Skratka, če kaj potem je krajevna samouprava Radečah pokazala vso svojo vlogo, svoj pomen pa tudi v ljavo.

Pri Elanu v Begunjah končujejo zadnjo fazo rekonstrukcije. Novim tovarniškim halam, ki so jih zgradili tudi s pomočjo kredita mednarodne banke za obnovo in razvoj, so oziroma bodo dodali spomladi novo stavbo. V njej bo razvojni institut in poslovni prostori. Prav ti zadnji so že od vsega začetka in še danes v leseni baraki. Nova stavba že stoji. Zanimivo pa je, da so fasadno oblogo naredili sami in to iz plastične mase. Elanovci so eni redkih, ki so najprej razširili tovarno in jo modernizirali in šele potem poskrbeli za primernejše pisarniške prostore.

inles ribnica
PRODAJA
POLKNA
VRATA
OKNA
NA KREDIT

ZAGORJE

NOV DOM

Smučarski klub v Zagorju ob Savi vztrajno uresničuje enega najpomembnejših nartov v svojem doseganju delovanju. Prihodnje dni bodo namreč dosegli še eno pomembno delovno zmagostvo – svojemu namenu bodo izročili nov smučarski dom, ki so ga zgradili v glavnem s prostovoljnimi delom, kot lani žičnico. Tako nastaja na Mareli nad Kisovcem resničen zimsko-športni center, ki bo nedvomno omogočil najširšo rekreacijo prijateljem zimskega športa in delovnim ljudem.

Zdi se skoraj neverjetno, pa vendar je res. Prizadevni člani zagorskega smučarskega kluba so šele letos poletni začeli graditi nov, prostoren dom visoko na strmeh pobočju hriba Marele nad Kisovcem, prihodnje dni pa bo že sprejel pod svojo streho prve obiskovalce. Morda bomo najlaže ponazorili opravljeno delo smučarjev, če povemo, da znaša vrednost njihovega dograjenega doma najmanj 150.000 din. V njem so kletni prostori, v sredini dnevni prostori s kuhinjo in sanitarijami, zgoraj pa bo skupno ležišče z blizu 30 posteljami. Dom so sezidali v gorenjskem stilu in prostor domiselno izkoristili.

Pri gradnji objekta so člani društva opravili najmanj 6000 ur prostovoljnega dela. Najbolj prizadevni so bili člani upravnega odbora pa tudi nekateri mladi zagorski delavci, dijaki in študentje niso zaostajali. Inicijator in duša društva oziroma smučarskega kluba, Emil Ajtič, nam sicer ni hotel kdo ve koliko govoriti o svojem deležu pri tej gradnji, toda njegovi delovni tovariši so nam povedali, da je delež Ajtiča največji, saj je opravil že skoraj tisoč ur prostovoljnega dela.

Kot pred leti žičnice, so se tudi gradnje doma lotili tako rekoč brez denarja. Za žičnico so najeli le skromen kredit, našli pa so razumevanje pri številnih zagorskih in nekaterih drugih zasavskih delovnih kolektivih in pri zagorski občinski skupščini, toda poglavito je bilo prostovoljno delo. Pri gradnji doma na Mareli seveda niso mogli računati na kdo ve koliko pomoč kolektivov in drugih, vendar se niso ustrašili dela. Dom na Mareli še ni opremljen, niti še nima elektrike. Prepričani pa smo, da bo v njegovih prostorih kmalu zagorela luč in da bodo sčasoma lahko smučarji tudi skromno opremlili dnevno sobo in dom v celoti. Zagorski smučarji zaslužijo več kot priznanje za svoje delo.

Priprave na III. športne igre delavcev tobačne industrije Jugoslavije: šahisti Tobacne tovarne Ljubljana se že pripravljajo na pomembno športno srečanje, ki bo meseca junija v Ljubljani. Na pomoč jim je priskočil velemojster Bruno Parma. (Foto: A. A.)

V VRSTAH PARTIZANA JE PREMALO LJUDI

Skromne možnosti

Čeprav je telesnokulturna organizacija Partizan ena najbolj množičnih in po vsebini dela tudi najbolj vsestranskih organizacij za telesno kulturo v Sloveniji, ne dosega rezultatov, kakršne bi od nje pričakovali.

To je potrdil tudi minuli občni zbor Partizana Slovenije, ki je položil obračun dela za obdobje od leta 1967 do leta 1970.

Osnovna pripomba na aktivnost Partizana izhaja iz premajhne množičnosti, to je iz dejstva, da zajema Partizan vse premalo ljudi. Številne osnovne organizacije Partizana namreč še vedno trdno stojijo na tradicionalnih oblikah dela in prepočasno vključujejo v svoje vrste predšolske otroke, mladino in odrasle.

Po mnenju predstavnikov organizacije Partizan je razlogov za to več. Naj omenimo le dva: – organizacija ni dovolj materialno in kadrovske usposobljena za izvajanje svoje programske orientacije. Njena prizadevanja so deležna premajhne podpore, tako v okviru razvoja telesne kulture, kot tudi podpore širše družbene skupnosti; – v mnogih primerih organizacija ni bila sposobna, da razume nujnost in upravičenost korenitih sprememb v programski orientaciji, še manj pa, da stori vse za afirmacijo najmodnejših metod dela, ki naj bi postale vsakdanja praksa.

Partizan Slovenije ima danes v svojih vrstah 21.234 članov.

Podatki so vsekakor zgovorni. Bili pa bi še bolj, če bi bila anketa napravljena med ljudmi, ki niso člani Partizana. To je med tistimi, ki bi jih radi pritegnili k delu, pa jih iz najrazličnejših vzrokov ne moremo.

Na vprašanje, kaj bi bilo potrebno storiti, da bi se ljudje bolj množično vključevali v partizanska društva, so izjavili anketiranci naslednje: potrebno bi bilo potrebno program dela in dati več poudarka najpopularnejšim športom, kot so plavanje, smučanje, športne igre... (29,2%), potrebno bi bilo razširiti dejavnost tudi izven telednevnic na otroška igrišča, rekreacijske centre delovnih organizacij, na področje krajevnih in stanovanjskih skupnosti (16,9%), itd.

Iz omenjenih podatkov je med drugim nedvomno razvidno, da je dejavnost Partizana še vedno premalo pestra, da je repertoar športnih panog in možnosti udeleževanja v društvi premajhen.

Nedvomno bo to v precejšnji meri tudi držalo. Saj dobro vemo, kako iz leta v leto raste na primer število smučarjev, ljubiteljev planin, kopalcev in drugih, ki jim je postal aktivni oddih vsakdanja potreba. Ne gre torej za to, da bi se ljudje otepli športne aktivnosti. Gre le za oblike udeleževanja... –a.

Ob tem so na moč zanimivi rezultati ankete, ki je bila napravljena med člani partizanskih društev. Na vprašanje, zakaj ima Partizan tako malo članov, so anketiranci odgovorili takole: ker premalo cenijo učinek telesnih vaj in športa na njihove delovne in zdravstvene sposobnosti (44,9%), ker društva nimajo primernih prostorov (14,8%), ker so občani premalo informirani o uslugah, ki jih nudijo društva (7,3%), ker si občani ne morejo izbrati športne aktivnosti, ki jim je všeč (7,2%), ker je čas za vadbo oziroma rekreacijo neprimeren (3,9%) itd., itd.

Manj kot 1000 študentov in manj kot 2.200 dijakov srednjih šol v partizanskih društvih nedvomno naše ugotovitve samo potrjuje.

Ob tem so na moč zanimivi rezultati ankete, ki je bila napravljena med člani partizanskih društev. Na vprašanje, zakaj ima Partizan tako malo članov, so anketiranci odgovorili takole: ker premalo cenijo učinek telesnih vaj in športa na njihove delovne in zdravstvene sposobnosti (44,9%), ker društva nimajo primernih prostorov (14,8%), ker so občani premalo informirani o uslugah, ki jih nudijo društva (7,3%), ker si občani ne morejo izbrati športne aktivnosti, ki jim je všeč (7,2%), ker je čas za vadbo oziroma rekreacijo neprimeren (3,9%) itd., itd.

Manj kot 1000 študentov in manj kot 2.200 dijakov srednjih šol v partizanskih društvih nedvomno naše ugotovitve samo potrjuje.

Na Ravnah na Koroškem je bila pred dnevi slavnostna premiera celovečernega barvnega filma o telesni kulturi v Mežiški dolini. Na 8-milimetrskem traku je prikazana telesnovzgojna in športna dejavnost v tem delu Koroške, prav tako pa tudi zgodovinski razvoj športa in telesne kulture v Mežiški dolini. Film je dolg kar poltretjo uro.

Celovečerni film, ki so ga izdelali na pobudo Občinske zveze za telesno kulturo Ravne na Koroškem, ima tri na-

Film o telesni kulturi v Mežiški dolini

mene: da spodbudi mlade k množičnejšemu vključevanju v telesno kulturne organizacije, da prikaže dejavnost, ki družbeno še zmeraj ni pravilno vrednotena in da se zbere dokumentacijsko gradivo o razvoju telesne kulture v Mežiški dolini.

Film bodo predvajali po šolah in mladinskih aktivih, članom športnih in telesnovzgojnih organizacij, članom samoupravnih organov delovnih organizacij in drugim. Zaradi izredne dolžine bodo vrtili film po delih.

Pobuda Občinske zveze za telesno kulturo Ravne na Koroškem, da se posname dokumentarno gradivo o športnikih iz Mežiške doline in o športni Mežiški dolini, je nedvomno vredna vse pohvale!

(ma)

TRBOVLJE

Na letošnjih SŠI tudi plavanje

Minule sindikalne športne igra OSS Trbovlje so bile več kot uspešne. Udeležilo se jih je 16 sindikalnih organizacij oziroma 880 delavcev, kar je za dobrih 70 odstotkov več kot pred tremi leti. Predstavniki delovnih kolektivov so se skozi celo leto merili v številnih športnih panogah: malem nogometu, rokometu, odbojki, kegljanju, namiznem tenisu, balinanju, streljanju z zračno puško. Zanimanje za igre je bilo veliko, saj se je zanje prijavilo kar 106 ekip. Resnici na ljubo moramo sicer zapisati, da se nekaj sindikalnih organizacij ni držalo pravil fair-playa, ker njihovi predstavniki niso prišli na igrišče. Kljub temu pa je bila udeležba na igrah zelo zadovoljiva.

„Zaradi neresnosti nekaterih športnih referentov bomo v prihodnje po vsej verjetnosti dvignili prijavnino za posamezno ekipo od sedanjih 20 na 50 dinarjev. Poleg tega bomo morali uvesti kazni za neupravičen odstop od tekmovanja, če želimo, da bomo z našimi prihodnjimi športnimi igrami še bolj zadovoljni...“ meni Franc Sadar, predsednik komisije za šport in rekreacijo pri OSS Trbovlje.

„Po vsej verjetnosti bomo na prihodnjih igrah vključili v tekmovalni program še novo disciplino: plavanje. Že za minule igre se je prijavilo za plavanje kar deset ekip, pa žal tekmovalnja zaradi številnih objektivnih težav nismo mogli realizirati. Letos pričakujemo, da nam bodo priskočili na pomoč funkcionarji domačega plavalnega kluba, saj bi bilo zares škoda, če bi se morali tudi v prihodnje odpovedati tako lepi športni panogi, kot je plavanje...“

A. UI.

Cveto Plevnik, predsednik OSS Trbovlje, izročča dragocen prehodni pokal predstavniku kolektiva STT

Franc Sadar

NA ROB ANALIZI LJUBLJANSKIH SINDIKATOV O POČITNIŠKIH DOMOVH IN ODDIHU ZAPOSLENIH

Na dopust le vsak četrti delavec?

Strokovne službe ljubljanskega mestnega sveta Zveze sindikatov so izdelale obširno in zanimivo analizo o počitniških domovih in dopustovanju delavcev ljubljanskih delovnih organizacij. Predsedstvo mestnega sveta Zveze sindikatov Ljubljana je namreč ob obravnavanju problematike aktivnega oddiha zaposlenih sklenilo, da je potrebno zbrati čim več podatkov o kapacitetah delovnih počitniških domov, ki jih posedujejo ljubljanske delovne organizacije in o tem, kako so ti domovi izkoriščeni.

V analizi so zajeti podatki za vse delovne organizacije na območju Ljubljane, ki imajo kakršenkoli objekt, namenjen letni rekreaciji delavcev.

Glede na to, da doslej nismo imeli razen pri samih delovnih organizacijah – v okviru mesta nobenih zbranih podatkov o počitniških kapacitetah, je to pravzaprav prvi poskus dobiti pregled nad zmogljivostmi delavskega turizma.

Na osnovi ankete, ki je zajela vseh 765 delovnih organizacij iz gospodarstva in negospodarstva na območju mesta Ljubljane, toliko jih je bilo namreč v marcu 1970, posedujejo počitniški dom, vikend hišico, planinsko kočjo oziroma ima kapacitete v njemu 112 delovnih kolektivov. K tem kapacitetam pa moramo priložiti še turistično organizacijo Alpe Adria, ki je vključila poleg

lastnih domov v svoj gospodarski potencial tudi več domov delovnih organizacij iz Ljubljane in drugih krajev Slovenije.

Kolektivi, ki imajo svoje kapacitete za organiziranje letnih dopustov, predstavljajo po številu le 15 odstotkov vseh delovnih organizacij, vendar pa zaposlujejo več kot 79.000 delavcev. To pa predstavlja 53 odstotkov vseh zaposlenih na ljubljanskem območju. Te delovne organizacije imajo, ne vstevši Alpe Adria, 390 počitniških domov in hišic s 5200 ležišči in 32 šotorov. Če k temu prištejemo še 1700 ležišč, s katerimi razpolaga Alpe Adria, je vseh postelj, ki so na voljo članom ljubljanskih kolektivov, blizu 7000. Analiza je nadalje pokazala, da ima svoj počitniški dom vsak kolektiv, ki šteje več kot 500 delavcev. Podjetja, ki zaposlujejo od 200 do 500 ljudi, imajo zelo malo počitniških domov. Po podatkih sindikatov ima od teh delovnih organizacij komaj vsaka druga do tretja svoj počitniški dom.

Seveda so glede počitniških kapacitet na najslabšem številčno šibke delovne organizacije. Od kolektivov na območju mesta Ljubljane, ki štejejo do 200 delavcev, ima svoj počitniški dom približno le vsaka deseta delovna organizacija. Če upoštevamo, da je v Ljubljani kar 150

takah delovnih organizacij, potlej je podatek več kot zgovoren.

V mesecu marcu minulega leta je bilo na ljubljanskem območju registriranih 765 delovnih organizacij, ki so zaposlovale 149.000 delavcev. Od omenjenega števila je 27.000 ljudi zaposlenih v negospodarstvu in 122.000 v gospodarskem sektorju.

Večina delovnih organizacij – to je 70 odstotkov – zaposluje manj kot 100 delavcev. To so predvsem kolektivi v obrtnih, gostinskih in trgovskih delovnih organizacijah ter v družbenih službah. V teh delovnih organizacijah je vzdrževanje počitniških domov seveda v vsakem primeru neekonomično. Zato se ne moremo čuditi podatkom ankete, iz katerih razberemo, da razpolagajo ti, številčno šibki kolektivi, le s sedmimi objekti za počitniški turizem.

Delovne organizacije s 100 do 200 delavci, so glede počitniških kapacitet v pretežni meri vezane na uslugetujih počitniških domov oziroma komercialnega turizma. V tej skupini je namreč 86 delovnih organizacij, ki razpolagajo le z 10 počitniškimi domovi. Preprosto povedano: v teh kolektivih ima le vsak deveti delavec teoretično možnost, da preživi svoj letni dopust v počitniškem domu svoje delovne organizacije.

Od kolektivov z 200 do 500 delavci – teh je 78 – ima svoj počit-

niški dom le 30 delovnih organizacij. Možnost letnega oddiha je za zaposlene teh delovnih organizacij torej nekoliko ugodnejša, kljub vsemu pa mora še vedno tri četrtine zaposlenih iskati kapacitete drugod.

Kot že povedano, pa je v skupini podjetij, ki zaposlujejo 500 do 6000 delavcev, dana slehernemu članu kolektiva možnost, da izkoristi del svojih prostih dni v letu v „domačem“ počitniškem domu. Tako velikih kolektivov je na ljubljanskem območju 64 in vsi imajo svoj počitniški dom.

Seveda kapacitete teh domov praviloma ne ustrezajo potrebam kolektivov. V večini primerov so preiskromne. Medtem ko so nekateri kolektivi v minulih letih nekajkrat povečali število zaposlenih, so ostale njihove počitniške kapacitete nespremenjene.

Skupno je torej za potrebe letnega oddiha zaposlenih z ljubljanskega območja na voljo 6975 ležišč.

Glede na to, da so pričeli sindikati z zbiranjem podatkov za analizo sredi minulega leta, veljajo številke o obsegu letovanja za leto 1969. Zaradi nespremenjenih kapacitet in pogojev dopustovanja pa po številnih informacijah tudi v letu 1970 število delavcev, ki so izkoristili del svojega letnega dopusta za počitnice, ni bilo nič bolj spodbudno. V vsem letu 1969 je letovalo v domovih delovnih kolektivov in v domo-

vih Alpe Adria skupaj s svojci in člani družine 64.068 ljudi. Z največjim optimizmom lahko torej računamo, da je bilo med koristniki uslug počitniških domov le polovico delavcev. To pomeni, da je v letu 1969 koristilo letni dopust v počitniških domovih le 30 do 35.000 delavcev od 145 tisoč zaposlenih.

Podatek torej ni ne vem kako razveseljav.

Glede na dejstvo, da so nekateri delavci koristili svoj letni dopust tudi v počitniških domovih drugih delovnih organizacij in drugod, je omenjena številka vendarle nekoliko višja. Brez dvoma pa lahko zapišemo, da je izkoristilo letni dopust izven vsakdanjega ambienta manj kot 30 odstotkov zaposlenih.

Se nekoliko bolj pa so zaskrbljujoči podatki o številu nočitev. Počitniški domovi so namreč zabeležili samo 197.752 nočitev, kar pomeni, da je ostal vsak gost v domu povprečno le 4,7 dneva.

Zelo težko verjamemo, da se kdorkoli lahko po letu dni naporena dela odpočije in si nabere moči za novo leto v manj kot petih dneh. Naj bo kakorkoli že: podatki, ki so jih zbrali ljubljanski sindikati, silijo k razmišljanju. In prav bi bilo, da delovne organizacije in njihove sindikalne podružnice ne bi ostale le na stopnji premišljevanja, temveč da bi tudi ukrepale.

inles ribnica
 PRODAJA
 POLKNA
 VRATA
 OKNA
 NA KREDIT

Rahtelov vrh

Zanimiva kombinacija: Gozdno gospodarstvo iz Slovenj Gradca se je v zimskem času, ko delo gozdu ni možno, začelo poleg osnovne dejavnosti ukvarjati tudi s turizmom ● Doslej so zgradili dve smučarski vlečnici na Rahtelov vrh in za to porabili le nekaj več kot 100 milijonov starih dinarjev

Minuli ponedeljek smo novinarji, ki tako ali drugače spremljamo razvoj slovenskega in jugoslovanskega turizma, v Slovenjem Gradcu prisostvovali skromni, a pomembni slovesnosti. Inž. FRANC RAZDEVŠEK, predsednik Komiteja za turizem pri slovenskem izvršnem svetu, je spustil v pogon dve novi smučarski vlečnici na Rahtelovem vrhu, v neposredni bližini Slovenj Gradca. Prva je dolga 780 metrov, z 272 metri višinske razlike in z zmogljivostjo 1030 smučarjev na uro. Druga smučarska vlečnica na vrhu Rahtelovega vrha, kjer so smučišča za manj zahtevne smučarje, pa je dolga 200 metrov z 32 metri višinske razlike in zmogljivostjo 500 smučarjev na uro.

„Zavedali smo se tega, da ne bomo mogli uresničevati velikih programov turističnega razvoja, za

kateri bi bile potrebne milijarde,“ je v razgovoru dejal IVO CERČE, predsednik slovenjegraške občine,

jih tudi tu ne manjka. Odgovor je na dlani: Gozdno gospodarstvo Slovenj Gradec je bilo za zdaj edino toliko močno, da se je spustilo v omenjeno investicijo in da je pri celjski banki zanjo dobilo tudi kredit. To pa ni edini delež Gozdnega gospodarstva v razvoju turizma. Le-to je že doslej na različne načine podpiralo razvoj turizma na tem koncu Slovenije. Naj omenimo samo čez 700 kilometrov sodobnih gozdnih cest, ki jih je zgradilo v gozdovih Pohorja, Uršlje gore in Pece. Prav te ceste so v mnogocem pripomogle, da se je v teh krajih začel razvijati turizem kot dopolnilna gospodarska dejavnost ostalim panogam. Za cestami je Gozdno go-

Gozdno gospodarstvo Slovenj Gradec v zimskem času, ko je delo gozdu nemogoče, zaposli svoje kvalificirane delavce tudi ob vlečnicah in pri urejanju smučišč.

Z ROKO V ROKI

„Pri teh naporih Gozdnemu gospodarstvu pomagamo vsi,“ poudarja Ivo Cerče. „Tako občinska skupščina kot ostale delovne organizacije, zlasti gostinske in trgovske smo se dogovorili o skupnem pokritju morebitnih izgub pri obratovanju žičnic. Tega pa se ne bojimo. Samo v dveh dneh je bilo na žičnicah za nad 700 tisoč starih dinarjev prometa. Izračuni pa so pokazali, da mora biti letno na vlečnicah vsaj 15 milijonov starih dinarjev prometa, če hočemo, da bodo redno tabilne.“

Tudi v Slovenjem Gradcu so uvedli „paket uslug“. Za 57 do 60 N-din je mogoče prespati v hotelu Korotan, se ves dan smučati na smučiščih Rahtelovega vrha in se tukaj kopati v zimskem bazenu v nekaj kilometrov oddaljenih Ravnah na Koroškem. Cena za paket uslug velja le za smučarje na Rahtelovem vrhu, marveč si smučarji za ta denar lahko privoščijo razvedrilo tudi v Mežici, kjer so že v minuli sezoni začele obratovati sedežnica in dve smučarski vlečnici. Prav tako lahko smučar, ki je vplačal penzion v Slovenj Gradcu, dobi kosilo ali večerjo v hotelu „Peca“ v Mežici. Smučarje Mežice pa se lahko za ta denar smuča na smučiščih Rahtelovega vrha in se hrani v hotelu Korotan. Skratka: vse zainteresirane delovne organizacije so našle skupni jezik.

Z LETALOM NA POHORJE

Gonilna sila za to, da je bil v rekordnem času zgrajen zimsko-sportni center na Rahtelovem vrhu, je bil in je še inž. DUŠAN DRETNIK, ki Gozdnemu gospodarstvu Slovenj Gradec skrbi za gradbeno operativno. Strokovnjak je s sodelavci bil zavezan pri projektiranju centra, pri gradnji in montaži vlečnic, skratka na vsakem koraku. Nemajhne so njegove zasluge, da so vse naprave, ki zdaj delujejo, veljale le 112 milijonov starih dinarjev.

„Hoteli smo dokazati, da se da razmeroma skromnimi vlaganji turistične objekte marsikaj narediti. Na tej osnovi načrtujemo tudi na prejšnjem pripravljeno inženir. „Zaradi ugodnih klimatskih pogojev — znan je, da so v Slovenjem Gradcu na nižje poprečne temperature v Sloveniji pozimi — bomo kmalu začeli gradnjo kotalkališča, ki nam bo pozimi služilo za drsališče, igrišče za hokej in kegljanje na ledu.“

V naslednjih petih letih nameravajo na Mali kopi, na vrhu Pohorja zgraditi tudi letališče, za kar imajo tudi že ustrezno dovoljenje. Na sodanem letališču, ki bo še služilo svojemu namenu, bodo uredili tudi niška igrišča, zimski plavalni bazen, camping in pokrito asfaltno teniško igrišče. Vzporedno s tem bodo naprej razvijali kmečki turizem. Mislinji, ki je 600 metrov nad morjem, nameravajo zgraditi vlečnico proti Pohorju, na vrhu Pohorja pa najmanj 1300 metrov dolgo sedežnico. To so realni načrti. Za ureditev let-teh bodo v naslednjih letih potrebovali le 250 milijonov starih dinarjev. V Slovenjem Gradcu so prepričani, da se bodo za razmeroma skromne, a pomembne investicije, ki bodo kmalu vrnille denar, zainteresirale tudi banke, s tem bodo odobrile kredite.

M. ŽIVKOVIC

Kompasov hotel na Ljubelju in Zelenica, eno najbolj privlačnih smučarskih središč z žičnicami, ki jih je uredilo to podjetje. Foto: Kompas

Lani je bilo v Sloveniji 1,694.000 turistov, kar je za 4% več kot v letu

V letu 1969 smo v Sloveniji v turizmu iztržili nekaj nad 73 milijonov

zato 2% manj tujih turistov kot v letu 1969, ker so skoraj popolnoma

Bera našega turizma

1969. Število domačih turistov se je v tem obdobju povečalo za 10%, medtem ko se je število inozemskih gostov zmanjšalo za 2%. Prenočitev smo imeli lani 4.639.989, kar je za 6% več kot leto poprej. Število prenočitev domačih gostov se je povečalo za 9, tujih pa za 3%. Najbolj razveseljivo pri tem je, da se je močno povečalo število prenočitev v zdraviliškem turizmu, ki je lani v primerjavi s predlanskim letom poraslo za 15%, v obmorskem za 3 in v gorskem turizmu za 7%.

dolarjev, lani pa smo po oceni iztržili blizu 90 milijonov dolarjev. Z 90 milijoni dolarjev iz lanskega turističnega prometa bomo pokrili blizu 35% deficita v slovenski zunanjetrgovinski bilanci, ki za minulo leto znaša 227 milijonov dolarjev.

Tudi v minulemu letu je bilo v Sloveniji največ tujih turistov iz Avstrije, sledijo Francozi, Nizozemci, Italijani, turisti iz Zvezne republike Nemčije, Združenih držav Amerike in tako dalje. Lani je bilo v Sloveniji

„usahnil“ turisti iz ČSSR, Madžarske in NDR. Le-ti so prejšnja leta pridno polnili predvsem naše počitniške domove.

Delež turističnih prenočitev Slovenije v jugoslovanskem merilu se je lani v primerjavi s predlanskim letom povečal za 0,4%, kar se je prvič zgodilo po zelo dolgem obdobju. Zasluge za to so v občutno podaljšani sezoni tja do oktobra minulega leta in v uspešni zimski sezoni 1969/70.

„zato smo se lotili skromnih načrtov, dosegljivih našim možnostim. Rezultat takšnih prizadevanj sta dve novi smučarski vlečnici in urejena smučišča na pobočjih Rahtelovega vrha, na katerih bo mogoče organizirati tudi najzahtevnejše mednarodne smučarske tekme.“

Največ zaslug za to ima slovenjegraško Gozdno gospodarstvo, ki je med prvimi ugriznilo v razvoj zimskega turizma v tem predelu Koroške. Marsikdo se bo vprašal, zakaj prav Gozdno gospodarstvo? Ali niso za to prej poklicane gostinske in turistične delovne organizacije, ki

spodarstvo storilo še drugi korak: začelo je z gradnjo zimsko-sportnega in turističnega centra na Rahtelovem vrhu. Tako bo cesta, ki pelje na Rahtelov vrh, tudi turistično izkoriščena in ne samo za eksploatacijo lesa iz teh gozdov. Gradnja in delovanje zimskošportnega centra pa pride prav tudi za to, da

BREST
POHISTVO

Smučišča na Rahtelovem vrhu v neposredni bližini Slovenjega Gradca